

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR
OFFICERSFÖRBUNDET
NR 2 | 2018

TVÅST!

i S Varje svensk medborgare är
det allmänna tillförsäkrad rätt enligt
denna grundlag att i radio, televi-
sion och vissa andra överföringar,
offentliga uttryck, ur en databas
samt filmer, teogram, ljudupptagning-
ar och andra tekniska upptagningar of-
fentligen uttrycka tankar, åsikter och
känslor och i övrigt lämna uppgifter i
vilket ämne som helst.

GRANSKA!

TEMA: YTTRANDEFRIHET

MEDDELARSKOLA

Nils Funcke reder
ut begreppen

SIDAN 22

ÖPPENHET OCH DIALOG

Erik Lagersten om skiftet i
kommunikationsstrategin

SIDAN 28

JO-ANMÄLAN

Twittrande officer
anmäler försvaret

SIDAN 32

A TRULY RELIABLE ADVANTAGE

Of all the things that can go wrong on a mission,
your ammunition shouldn't be one of them.

From special forces to regular army, navy and air crews, Nammo provides the reliable advantage to those doing an important job, where and when they need it most. Our relentless focus on real-world operator challenges and constant drive to advance performance and reliability makes Nammo a trusted partner. We provide the tools that get the job done, without fail.

- Ammunition • Rocket Motors
- Shoulder Fired Systems • Demilitarization

www.nammo.com

Nammo
SECURING THE FUTURE

Nu är det dags för politiken att agera

Än en gång skriver jag om behovet av en robust personalförsörjning i Försvarsmakten, och vikten av en förbättrad lönestruktur för att uppnå detta. Måhända börjar ni tycka att jag är tjatig, men det handlar om en ödesfråga. Såväl för Försvarsmakten i stort som för oss som militärer och arbetstagare. Så jag kommer fortsätta att tjata.

Att personalförsörjningsfrågan utmålas som en "utmaning" av Försvarsmakten har vi hört länge. Men ordvalet – utmaning – är inget annat än en skönmålning av läget. Ska vi lyckas leverera den försvarsformåga våra politiker efterfrågar kan man inte tala om personalfrågan som annat än en krisfråga. Om detta, och behovet av riktade satsningar på den militära personalen skrev jag på Svenska Dagbladets debattsida tidigare denna månad. En förkortad version av den artikeln kan ni läsa på sid 48 i detta nummer.

Acceptabla lönenivåer

Försvarsmakten har nu lämnat in sitt budgetunderlag för år 2019 till regeringen. Man hemställer om ytterligare cirka 18 miljarder för de kommande tre åren, utöver befintliga anslag. Med dessa pengar menar försvarsmaktsledningen att man har tillräckliga medel för att undvika att uppnådd försvarsformåga inte går ner efter år 2020. Det handlar alltså om en absolut miniminivå som ÖB nu äskar, och vi inom Försvarsmakten måste vara oerhört tydliga mot våra politiska beslutsfattare kring vilka konsekvenser deras kommande budgetbeslut kan komma att få – utan extra pengar sjunker vår försvarsformåga!

Vad ÖB i sitt budgetunderlag tyvärr inte tydligt nog understryker för regeringen är behovet av satsningar på den militära personalen. Vår uppmaning till Försvarsmakten var att i budgetunderlaget äska särskilda medel för riktade satsningar på militär personal. Med ett tillskott på 325 miljoner kronor årligen de kommande tre åren, direkt avsett för höjda lägstalöner, justeringar av befintlig lönestruktur och en satsning på chefskollektivet, skulle den militära personalen hamna på en för Officersförbundet acceptabel lönenivå.

Det handlar alltså om en knapp miljard för att uppnå en skälig och något så när konkurrenskraftig lönenivå för officerare, specialistofficerare och GSS. Satt i relation till de summor som den senaste tidens utredningar och rapporter pekar på kommer att behövas för ett funktionsdugligt framtida försvar är det att jämställa med kaffepengar (se sid 6 till 9).

Nyckeln till framgång

Att Försvarsmakten inte lyssnade på oss i denna fråga och lade in behovet om särskilda satsningar på personalen i budgetunderlaget är beklagligt. "Våra medarbetare är nyckeln till framgång" skriver ÖB i sin ledare i senaste *Försvarets Forum*. Om så är fallet bör det visas

Foto: Pmagn

tydligare i handling, ord räcker inte längre.

Nu ankommer det på våra politiker att agera. Vi uppmanar regering, försvarsutskott och riksdag att se allvaret i Försvarsmaktens verkliga ödesfråga – personalförsörjningen – och agera därefter. Ni har makten att dirigera pengarna i den riktning ni så önskar, se då till att dirigera dem dit de gör mest nytta: till personalen – vi är ju trots allt nyckeln till framgång, för att låna ÖB:s ord.

STOCKHOLM, 14 MARS 2018

LARS FRESKER, FÖRBUNDSORDFÖRANDE

> KANSLIET

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Kamrer

Susanne Skäfte

Ombudsmän

Patrik Larsson, Conny Jansson
Mikael Boox, Mikael Kenttälä
Pelle Avelin, Fredrik Norén

Medlems- och försäkringservice

Susanne Bredberg
Carina Viklund

Förhandlingschef

Susanne Nyberg

Ansvarig utgivare

Peter Löfvendahl

Chefredaktör

Josefine Owetz

Kommunikationschef

Fredrik Hultgren

Kommunikatör

Jennie Timgren

Officersförbundets förtroendevalda revisorer

Jonas Holmgren
Hampe Klein

Adress

Officersförbundet
Box 5338, 102 47 Stockholm

Telefon

08-440 83 30

Fax

08-440 83 40

E-post

kansliet@officersforbundet.se

INNEHÅLL

OMSLAGSILLUSTRATION:

Pia Koskela

”Om vi ska försvara demokratin mot yttre fiender, då är det också viktigt att vi är ett föredöme i frågor som rör yttrandefriheten”

Erik Lagersten, Försvarsmaktens informationsdirektör 2008–2015

LEDARE

3 Nu är det dags för politiken att agera

NYHETER

- 6 Försvaret behöver 170 miljarder extra
- 8 Om inte mer pengar tillförs nedgår krigsdugligheten
- 9 Fördubblat försvar behövs för att möta hoten
- 10 Ökad säkerhet med färre krav
- 11 Malstyrkan utsatt för första vägbomben
- 12 Slarv på varv problem för marinen
- 13 Dålig sjömätning försvårar undervattenstid
- 14 Åtgärder i teknisk tjänst försenade

OFFICERSPROFESSIONEN

16 Officersförbundet om officersprofessionen

DJUPDYKNING YTTRANDEFRIHET

- 22 Meddelarskola med Nils Funkcke
- 28 Erik Lagersten – i informationens tjänst
- 32 JO-anmälan mot Försvarsmakten
- 37 Macela Sylvander om öppenheten

REFERAT

- 40 Marinstridsdagarna
- 42 Cyberförsvarsdagen 2018

FÖRBUNDSNYTT

- 44 Snart dags för medlemsundersökning
- 46 Facklig utbildning via Saco
- 48 "Personalfrågan en akut kris för försvaret"

INSÄNDARE

- 50 Arbetstidsavtalets konsekvenser för IBSS-verksamheten

> PRESIDIUM

FÖRBUNDSORDFÖRANDE:

Lars Fresker. Tel: 08-440 83 47,
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Karl-Johan Boberg.
Mobil 076-104 86 30
karl-johan.boberg@officersforbundet.se

2. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Maria von Below. Tel: 0920-234 000
maria.vonbelow@officersforbundet.se

> FRÅGOR

Frågor kring medlemskap, medlemsuppgifter och försäkringar

Susanne Bredberg
Carina Viklund
08-440 83 30.

Telefonstängt onsdagar och fredagar

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd: 08-440 83 30

> REDAKTION

ANSVARIG UTGIVARE

Peter Löfvendahl
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

CHEFREDAKTÖR

Josefine Owetz 070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

FRÅGOR KRING KOMMUNIKATION, PRESS OCH HEMSIDA

Fredrik Hultgren 08-440 83 49,
076-525 40 85

REPORTER

Linda Sundgren 070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

ADRESS

Förbundskansli/tidningsredaktion
Box 5338, 102 47 Stockholm
Besöksadress: Sturegatan 15

TELEFON OCH FAX

Växel 08-440 83 30
Fax 08-440 83 40

ANNONSER

Irmér Media AB, 08-742 10 08
info@irmirmedia.com

Annons bokus senast 1 vecka före redaktionellt manusstopp.

LAYOUT

Produktionsdesign AB
www.produktionsdesign.se
info@produktionsdesign.se

TRYCK

Ljungbergs tryckeri,
Klippan

MANUSSTOPP

Officerstidningen
Nr 3, 12 april
Nr 4, 31 maj

INSÄNDARE

Insändare som överskrider 3500 tecken inklusive blanksteg tas ej emot.

Eftertryck utan skriftligt tillstånd från redaktionen förbjuds.

Insändare skickas till:
info@officersforbundet.se

15%

*rabatt på vår
hemförsäkring*

Nyhet!

Försäkra ditt hem och din bil

TILL MEDLEMSPRIS

If och Officersförbundet värnar om din trygghet. Både på arbetet och i livet utanför. Därför kan du förutom att försäkra dig själv och din familj, även försäkra hemmet och bilen till förmånligt medlemspris.

Två försäkringar med många starka fördelar:

- Stor Hemförsäkring innehåller bland annat ett utökat reseskydd, hjälp vid id-stöld och generös ersättning för hemelektronik yngre än 3 år.
- Stor Bilförsäkring får högt betyg i Konsumenternas jämförelse, med skadejour som är öppen dygnet runt och trafikförsäkring utan självrisk.

Läs om dina medlemsförsäkringar på if.se/officersforbundet, eller ring oss på 0770-82 00 01 så berättar vi mer.

If i samarbete med

OFFICERSFÖRBUNDET

Lugn, vi hjälper dig.

OS skapade lugn på gränsen mellan Nord- och Sydkorea

Den senaste tidens diplomatiska närmanden mellan Nord- och Sydkorea märks av även vid gränsen. Det är lugnare där än på länge, säger Anders Grenstad, chef för den svenska delegationen som övervakar vapenstillståndet, rapporterar Ekot.

OS i den sydkoreanska staden Pyeongchang har avslutats. Ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv verkar den historiskt frostiga relationen mellan Nord- och Sydkorea ha mjukats upp i samband med de olympiska spelen. Förutom att ländernas OS-trupper marscherade tillsammans under invigningen deltog de i spelen med ett gemensamt damhockeylag.

Även vid gränsen är läget lugnare än på länge, berättar chefen för den svenska enheten på plats, konteramiral Anders Grenstad, för Ekot. Sedan vapenstillståndsavtalet skrevs på 1953 har Sverige haft en delegation i den demilitariserade zonen vid 38:e breddgraden som skiljer länderna åt.

”Det vi märker av just nu är att den här typen av högtalarsändningar med olika typer av budskap från både nord och syd har minskat. Det sker fortfarande men inte i samma utsträckning som tidigare”, säger Anders Grenstad till Ekot, men tillägger att omvärlden inte ska ha för stora förväntningar på den senaste tidens diplomatiska närmanden mellan länderna.

Rent formellt är länderna fortfarande i krig med varandra.

Fem svenska officerare ingår i kommissionen vars uppgift är att övervaka att vapenstillståndet följs, underlätta dialog mellan länderna och minska risken för militära incidenter.

CARL TÖRNER

Materielutredningen: Försvaret behöver 170

Försvaret behöver 168 miljarder kronor extra för att nå upp till de materielbehov som redan är planerade fram till 2030, enligt utredningen om Försvarmaktens långsiktiga materielbehov.

Försvarmakten behöver 168 miljarder kronor utöver nuvarande plan för att bibehålla den operativa förmågan under perioden 2021 till 2030, det konstateras i Materielutredningen om Försvarmaktens långsiktiga materielbehov. Det är nästan en fördubbling av den materielbudget som är planerad för tioårsperioden.

Regeringens särskilde utredare Ingemar Wahlberg har haft i uppdrag att göra en analys över materielbehoven och ge förslag på hur materieförsörjningen bör prioriteras för att säkra den operativa förmågan efter 2020.

Utredningen har bland annat bedömt möjligheten att tillföra nya förmågor och materielsystem utöver det som är beslutat och planerat och hur materielbehovet bör tillgodoses och prioriteras vid oförändrade ekonomiska ramar – och vilka behov som inte ryms.

MATERIELLÄGET I DAG

Efter flera år med fokus på internationella insatser, låga beredskapskrav och besparingar finns det materiella brister i krigsförbanden i dag, konstaterar utredningen. Sammantaget har försvarsbesluten under 2000-talet medfört negativa konsekvenser för förmågan att möta ett väpnat angrepp.

Trots att en hel del materiel tillförs och moderniseras de kommande åren så är utredningens bedömning att den operativa förmågan kommer att nedgå efter 2020.

– Det finns stora materielsystem som behöver omsättas under 2020-talet och som det inte finns planering för. Vidmakthållandet av materiel är starkt underfinansierat.

Ingemar Wahlberg, regeringens särskilde utredare, har haft i uppdrag att utreda Försvarmaktens materielbehov.

Det finns inget planeringsutrymme fram till 2030, sa Ingemar Wahlberg när utredningen presenterades.

Flera större materielsystem behöver omsättas och brister behöver åtgärdas i perioden efter 2025. Dessa materielbehov ryms till stora delar inte i Försvarmaktens nuvarande planering.

Vidmakthållandet och materielunderhållet av befintlig materiel som ingår i Försvarmaktsorganisationen 16 är kraftigt underfinansierat. Utredningens bedömning är

att enbart vidmakthållandet av materielen som finns i dag överstiger nuvarande planering med runt sex miljarder från 2018 till och med 2025.

Dessa omständigheter påverkar förutsättningarna för att anskaffa materiel och således får det också en negativ påverkan för Försvarmaktens operativa förmåga.

Utredningen konstaterar dock att det finns vissa möjligheter att skapa ett ekonomiskt handlingsutrymme genom att göra bortprioriteringar av materielsystem

miljarder extra

Foto: Hossein Salmanzadeh - TT

varsmaktens långsiktiga materielbehov.

som är planerade men ännu inte beställda.

Vid oförändrade anslag föreslår utredningen att ordern på luftvärnssystemet Patriot senareläggs. Patriot-kontraktet på 12 miljarder kronor bör istället läggas på underhåll och inköp av mängdmateriel, enligt utredningen.

168 MILJARDER I TRE STEG

Vid en utökad ekonomi kommer utredningen fram till att materielnotan hamnar på 168 miljarder kronor utöver dagens nivåer fram

FAKTA: Utredningens förslag till prioriteringar vid en högre ekonomi. För perioden 2021 till 2030 föreslås ett tillskott i tre steg på totalt 168 miljarder kronor:

Steg 1: på 56 miljarder kronor och innehåller satsningar på vidmakthållandet av materiel samt anskaffning av mängdmateriel och ledningsmateriel. Vidare prioriteras förbättringar av sjömålsbekämpningsförmågan och förmågan till indirekt eld. Steg 1 räcker enligt utredningen inte för att täcka de materiella behoven i Försvarsmaktsorganisation 2016.

Steg 2: på 65 miljarder förbättrar förmågan till luftförsvar men stärker även markstridskrafterna. Det innefattar satsningar på vapen och annan utrustning inom stridsflyget, ökad baserings- och spridningsförmåga, robust sensorkedja samt ytterligare luftvärn.

Steg 3: på 47 miljarder kronor innefattar en modernisering av marinens fartyg samt två ubåtar. Därtill vapen med längre räckvidd till armén.

Källa: Materielutredningen

till 2030. Utredningens huvudförslag för att få en så hög operativ förmåga som möjligt består av tillskott i tre olika ekonomiska steg under perioden. Tanken är att dessa steg tas efter varandra eftersom de har ett systemmässigt samband.

Materielutredningen blir ett viktigt underlag för politikerna i Försvarsberedningen som ska förbereda nästa försvarsbeslut som ska omfatta perioden 2021–2025.

JOSEFINE OWETZ

35 ÅR INOM
CYBERSÄKERHET

Cybersäkerhet är svårt!
Vi levererar säkra lösningar
för världens tuffaste miljöer!

Fiberoptiska Switchar

- 1x2 1-kanals MM LC
- 1x2 4-kanalers MM ST
- 1x2 6-kanalers MM LC
- 1x4 1-kanals MM LC
- 1x32 1-kanals MM LC

Funktioner

- 100% optiska länkar
- Hastighetsoberoende
- Protokolloberoende
- Fjärrkontrollerade via web-GUI och API
- Framtidssäkrade
- 1-32 kanaler

**Alla Fibersystems produkter kan
skräddarsys enligt önskemål!**

 FIBERSYSTEM

Tel: 08-564 828 80
info@fibersystem.com
www.fibersystem.com

Fiberoptiska Switchar - Fjärrstyrda

Försvarsmaktens budgetunderlag: Om inte mer pengar tillförs nedgår krigsdugligheten

Det behövs mer pengar för att kunna genomföra det försvar som politikerna har beslutat om. Försvarsmakten begär nu extra anslag på åtta miljarder kronor de närmaste två åren. Utan tillskott sjunker försvarsförmågan före 2020, enligt Försvarsmaktens budgetunderlag.

Försvarsmakten behöver ökade anslag för att klara perioden fram till 2020, annars nedgår den operativa förmågan. Det var myndighetens budskap i budgetunderlaget för 2019 till 2021 som lämnades över till regeringen den 1 mars.

För att hålla sig inom nuvarande ekonomiska ramar i försvarsbeslutet är Försvarsmakten tvungen att reducera, ambitionssänka och senarelägga tidigare planerad verksamhet och investeringar, konstaterar myndigheten i planeringen.

– Ambitionen i övningsverksamheten sänks jämfört med vad vi tidigare har haft i planerna. Vi reducerar också anskaffning av sådant som ammunition, reservdelar och lastbilar. Vi drar också ner på den budget som vi har för materielunderhåll, säger Peter Sandwall, Försvarsmaktens generaldirektör vid pressträffen där budgetunderlaget presenterades.

I planeringen finns reduceringar och åtgärder för samtliga stridskrafter. En anledning till att pengarna inte räcker till är att den så kallade urholkningseffekten – med valutaförändringar, försämrade köpkraft och ökade kostnader i stora materielprojekt – har växt ytterligare från fjolårets bedömning.

Därtill framhåller Försvarsmakten att ekonomin också belastas av att regeringen fattat beslut som fortfarande är ofinansierade. Det gäller bland annat förlängd livstid

"Ambitionens i övningsverksamheten sänks jämfört med vad vi tidigare har haft i planerna", sa generaldirektör Peter Sandwall om Försvarsmaktens budgetunderlag för 2019.

för skolflygplanet SK 60 och de tolv sista Archer-artilleripjäserna.

FÖRMÅGETAPP INNAN 2020

I tidigare underlag har Försvarsmakten pekat på att den operativa förmågan ökar fram till 2020, för att därefter vika. Med den här planeringen är bedömningen att utan mer pengar stannar den växande försvarsförmågan av tidigare än så, och nedgår i snabbare takt än vad man tidigare har trott.

– Vi har försökt att så långt som möjligt inte påverka krigsdugligheten fram till 2020 när vi genomför de här åtgärderna. Men när vi ser på den samlade omfattningen av åtgärderna så blir det tydligt att det får en negativ påverkan för krigsdugligheten för krigsförbanden också under de kommande åren, säger Peter Sandwall.

ÅTTA MILJARDER EXTRA

Det är med bakgrund till det som Försvarsmakten nu begär om utökade ekonomiska anslag under den nuvarande försvarsbeslutsperioden. I budgetunderlag begär man

en nivåhöjning med tre miljarder kronor 2019 följt av ytterligare en höjning på 2 miljarder kronor 2020. Det innebär åtta miljarder kronor extra till och med 2020. För 2021 vill Försvarsmakten ha ytterligare fem miljarder kronor.

– Om vi får förstärkningar som vi hemställer om så är vi tillbaka på ursprungsplanen. Då når vi den nivå som vi har haft i grundplaneringen och bäddar för tiden efter 2020, säger Micael Bydén på pressträffen.

För att öka försvarsförmågan utöver det som riksdagen beslutade om 2015 krävs betydligt större resurser, enligt Försvarsmakten. I budgetunderlaget till regeringen vill man att försvarsbudgeten växer med tio miljarder 2021, till 63 miljarder.

Försvarsmaktens bedömning av de långsiktiga behoven och förmågeutveckling går i samma linje som två andra analyser som presenterats i närtid, Materielutredningen och Perspektivstudien. Även om rapporterna omfattar delvis olika tidsperioder och frågeställningar är

slutsatserna desamma: den förmågeutveckling som behövs långsiktigt kommer att kräva väsentligt ökade resurser.

NY BEDÖMNING AV FÖRSVARETS EKONOMI

Samtidigt vill regeringen se över försvarsekonomin och hur Försvarsmaktens bedömning av den ekonomiska situationen egentligen görs. Statskontoret har fått i uppdrag att analysera om budgetunderlagen från Försvarsmakten är ändamålsenliga som underlag för budgetprocessen.

Eftersom Försvarsmakten väntas få ekonomiska tillskott de närmaste åren vill regeringen säkerställa att försvarets ekonomiska styrning och planering fungerar.

Statskontoret ska också föreslå åtgärder som bör vidtas för att förbättra förutsättningarna för en väl fungerande intern ledning, styrning och uppföljning inom Försvarsmakten.

Uppdraget ska vara färdigt senast den 14 december 2018.

JOSEFINE OWETZ

Perspektivstudien: Fördubblat försvar behövs för att möta hoten

För att Försvarsmakten ska kunna försvara Sverige 2035 behövs fler krigsförband, ny materiel och nya förmågor. Det enligt Försvarsmaktens perspektivstudie som föreslår en rejält ökad budget.

Den 23 februari presenterades Försvarsmaktens perspektivstudie. Studien har tagits fram för att beskriva hur försvaret bör utvecklas för att kunna försvara Sverige 2035.

– Vi ser ett säkerhetsläge som blir allt mer osäkert, komplext och svårhanterligt, sa konteramiral Jonas Haggren vid pressträffen.

För att kunna möta den osäkra omvärldsutvecklingen med ökade hot förespråkar man ett fördubblat försvar. Mer konkret handlar det om Försvarsmaktens beslut för åren 2021 till 2025 som ska leda till strukturen av Försvarsmakten år 2035.

– För att Försvarsmakten ska kunna försvara Sverige 2035 behövs fler krigsförband, ny materiel och nya förmågor. Till exempel fler armébrigader, korvetter, ubåtar och stridsflygplan samt utökade resurser för ledning och logistik, sa Jonas Haggren och tillade att även cyber- och underrättelseförmågan måste utvecklas.

FÖRDUBBLAD BUDGET

Ett fördubblat försvar innebär, enligt Försvarsmaktens beräkningar, också en mer än fördubblad försvarsbudget. Försvarsbudgeten föreslås öka från dagens 53 miljarder kronor till 75 till 85 miljarder kronor år 2025. 2035 bör budgeten uppgå till 115 miljarder kronor, enligt perspektivstudien.

Personalstyrkan som i dag ligger på 50 000 personer ska öka till 120 000 personer. Av dessa ska runt 45 000 vara värnpliktiga eller

tidvis tjänstgörande soldater och sjömän och 13 000 fastanställda soldater och sjömän.

UPPRUSTNING KRÄVS

Arméstridskrafterna föreslås 2035 ha tre mekaniserade brigader för att koordinerat kunna möta ett angrepp. Stridsgruppen på Gotland ska vara en mekaniserad sammansättning av enheter med luftvärn, indirekt eld och med möjlighet till förstärkning av långräckviddig sjömålsbekämpning från marinstridskrafterna. Därtill föreslås organisering av ett jägarregemente.

De marina stridskrafterna föreslås bestå av tre sjöstridsflottiljer som ska omfatta 24 fartyg anpassade för sjöstrid och ubåtsjakt samt 18 stycken för minröjning. En av de tre flottiljerna ska vara på västkusten. Fyra amfibiebataljoner ska upprättas av vilken en ska vara markrörlig. Ubåtsflottiljen ska omfatta sex ubåtar i två divisioner och tolv sjöoperativa helikoptrar ska kunna nyttjas.

Flygstridskrafterna ska organiseras i fyra flottiljer med åtta stridsflygdivisioner som består av 120 stridsflygplan. En helikopterflottilj ska ha förmåga till luft-, sjö- och markoperationer. Vidare ska två stridslednings- och luftbevakningsbataljoner, en taktisk transportdivision och luftstridscentrum för utveckling upprättas.

TROVÄRDIG TRÖSKEEFFEKT

Den Försvarsmaktsstruktur som föreslås i studien, menar Försvarsmakten, ger en trovärdig tröskeleffekt som kan verka avhållande från angrepp i alla domäner och en tillräcklig förmåga att över tid hävda territoriet.

Rapporten bedömer att Ryssland kommer vara den nation som kommer ha störst inverkan på det säkerhetspolitiska läget i Öster-

sjöområdet fram till år 2035. Rysslands militära agerande de senaste åren i kombination med en allt mer aggressiv retorik bidrar till hotbedömningen i perspektivstudien.

GRÅZONSPROBLEMATIK

Problematiken kring gråzonen mellan krig och fred lyfts fram flertalet gånger. Det har alltid funnits problem med denna gråzonsskala men den har blivit allt svårare i och med den nya sortens hybridkrigföring som slår mot hela samhället. IT-attacker mot hemsidor och påverkanskampanjer genom sociala medier är bara två exempel på hur denna problematik fungerar. Det är just kring detta. Försvarsmakten förväntar sig att en motståndare med väldig uthållighet kommer försöka försäkra befolkningens förtroende till samhället och medier. Därför krävs större samverkan mellan totalförsvaret och Försvarsmakten.

VIKTIGT UNDERLAG FÖR FÖRSVARSBESLUT

Perspektivstudien kommer vart femte år och utgör ett viktigt underlag för riksdagens nästa försvarsbeslut 2020 om den försvarspolitiska inriktningen för 2021 till 2025.

Försvarsmakten framhåller i studien att beslut måste fattas redan nu för att försvarsförmågan inte ska sjunka efter 2020, något som den gör med nuvarande planering. En slutsats som även drogs i Materielutredningen, som också presenterades i februari. Den utredningen kom fram till att materiel för 168 miljarder kronor behöver köpas in till 2030 för att upprätthålla dagens numerär.

CARL TÖRNER

FOI:

Nato kan inte skydda Baltikum

Nato skulle inte klara av att avvärja ett ryskt angrepp mot de baltiska länderna. Och samtliga länder i väst har ett stort behov av att utveckla sina militära förmågor. Det enligt en rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

I FOI-rapporten "Västlig militär förmåga. En analys av Nordeuropa 2017" analyseras tillståndet i västländernas försvars- och säkerhetspolitik, militära styrkor och förmågor.

FOI ger regelbundet ut rapporter om rysk militär förmåga, men detta är första gången på många år som man granskar den militärstrategiska utvecklingen i Nordeuropa.

Samtliga länder har ett stort behov av att utveckla sina militära förmågor, enligt studien. Tidskrävande åtgärder som införande av nya materielsystem, ökad rekrytering och utbildning av personal samt en utökad övningsverksamhet benämns som hinder för att snabbt kunna uppnå ett dugligt europeiskt försvar.

Det konstateras att Ryssland är det stora militära hotet mot den europeiska säkerheten, som en följd av landets återupprustning och aggressiva uppträdande mot länder i dess närhet. Natos försvar i Östersjöområdet är underlägset. Om Ryssland inleder ett hastigt anfall mot begränsade mål i Baltikum klarar Nato inte att få sitt försvar på fötter snabbt nog, visar studien.

"Den västliga förmågan i Sveriges närområde kommer att vara mycket begränsad de första dagarna och veckorna efter att motåtgärder börjar vidtas", konstaterar FOI.

Det Nato kan göra är att sätta in flyg och fartyg, men försvarsalliansen saknar de markförband som krävs för ett avgörande i kriget.

CARL TÖRNER

Ökad säkerhet med färre krav

Från telefonkatalogtjocka regelsamlingar till tunna häften i A5-format. Åtskilliga detaljkrav försvinner när sjösäkerhetsbestämmelserna övergår till funktionsbaserade regler. Motsvarande förändringar görs även på flyg- och marksidan.

Marinen följer samma trend som delar av det civila samhället där omfattande och tungrodda regelverk på skruv- och mutternivå ersätts av ett funktionsbaserat förhållningssätt. Regler ska endast peka ut de funktioner och säkerhetskrav som ska uppfyllas, hur det ska gå till är upp till verksamhetsutövaren att lösa. Håkan Nilsson är chef för Sjösäkerhetsinspektionen, SjöI, och han välkomnar förändringen.

– Den är helt nödvändig, säger han. Vi var på väg åt helt fel håll där allt skulle regleras och med ett regelverk som bara växte.

GÄLLER REDAN

Med funktionsbaserade regler, varav vissa började gälla redan vid årsskiftet, flyttas en stor del av ansvaret från SjöI till marinchefen, Försvarmaktens redare. Marinchefen har sedan att besluta hur mycket av ansvaret som ska läggas på förbanden och hur mycket Högkvarteret ska ha i tyglarna.

– Därmed hamnar ansvaret för sjösäkerheten där det hör hemma, hos arbetsgivaren och respektive verksamhetsutövare. Sjösäkerheten har alltid varit arbetsgivarens ansvar. I och med den här förändringen blir det tydligare, säger Håkan Nilsson.

ENKLARE ATT TILLÄMPA

De funktionsbaserade reglerna ska också bli enklare att tillämpa för

Försvarmaktens regelverk är under förändring. I fortsättningen är det verksamhetsutövaren som ska besluta hur funktioner ska lösas.

dem längst ut på linan. Som exempel lyfter Håkan Nilsson fram fartygschefens möjlighet till avsteg från vissa säkerhetskrav. Om ett ankare ombord är trasigt får fartyget inte lämna kajen. Befälhavaren har dock möjlighet att kringgå detta om vederbörande bedömer att fartyget kan gå ändå, utan att säkerheten påverkas. Men enligt det gamla regelverket var fartygschefen i ett sådant fall tvungen att först lämna in en dispensansökan om avsteg till Sjösäkerhetsinspektionen (SjöI) och få den godkänd. Med det nya regelverket räcker det att lämna in en rapport i efterhand.

UPP TILL BEFÄLHAVAREN

– Det finns ingen anledning för befälhavaren att söka vårt godkännande. Han är den som är ombord och bäst kan bedöma om fartyget kan kasta loss eller inte, säger Håkan Nilsson.

Funktionsbaserade regler förut-

sätter att den som arbetar operativt med sjösäkerhetsfrågor har tillräcklig kompetens för att fatta rätt beslut och utforma verksamheten på ett säkert sätt. Men någon risk att systemet skulle leda till försämrad sjösäkerhet ser Håkan Nilsson inte. Han påpekar att SjöI kommer att fortsätta med sina revisioner och sjövärdighetsbesiktningar.

– Bedömer vi att sjösäkerheten inte är tillgodosedd kommer vi förbjuda fartyget att gå ut, precis som vi gör i dag. Vi skulle inte tveka en sekund att ta ett sådant beslut. Min bedömning är att sjösäkerheten snarare kommer att höjas. Det nya regelverket uppmuntrar mer till kritiskt tänkande än det gamla.

FÖRSENINGAR

Funktionsbaserade regler har redan börjat tillämpas i marinen. Vid årsskiftet kom den första fib:en (Försvarmaktens interna bestämmelser) som handlar om ansvar,

”Vi var på väg åt helt fel håll där allt skulle regleras”

sjösäkerhet och tillsyn. Däremot har den ursprungliga planen inte följts, enligt vilken hela regelpaketet skulle vara på plats första januari i år. Först sommaren 2019 kommer allting vara infört.

– Det beror på att vi inte nöjt oss med att bara hantera vissa delar utan lagt hela regelverket på bordet samt att SjöI i det här arbetet är beroende av stöd från Högkvarterets jurister. För ett drygt år sedan började vi jobba på helfart med det här och har fram till i dag lagt ner,

grovt uppskattat, mellan 4 000 och 6 000 timmar, säger Håkan Nilsson.

FLYG OCH MARK

Även inom flyg och mark genomgår regelverken stora förändringar.

– Vi tar bort väldigt mycket detaljer och förenklar regeltextern så att den blir rakare och enklare att förstå. I dag är den ganska omständligt skriven, säger Gunnar Almfjord på Flyginspektionen.

Enligt Gunnar Almfjord är målet att ändringarna ska vara fastställda till årsskiftet för att sedan implementeras under 2019.

På marksidan hoppas man bli klar inom ett år.

Håkan Nilsson

Foto: Anna Norén – FM

LINDA SUNDGREN

> NOTISER

GRANATKASTARE FÖR UBÅTSBEKÄMPNING ÅTERINFÖRS

Granatkastarsystemet för bekämpning av ubåtar som avvecklades i början av 2000-talet ska återinföras. Det handlar om antiubåts-granatkastarsystem

83 med granat modell 90E. Det skriver Försvarets materielverk på sin hemsida. Såväl kastare som ammunition ska uppgraderas och modifieras

innan installationen som beräknas vara klar år 2020. HMS Koster och HMS Ulvön är de fartyg som först kommer att få systemen ombord. (LS)

RÄTTELSE I OFFICERST

Artikeln om Försvarmaktens rapport om olyckan under Aurora i förra numret innehåller en olycklig formulering. Det står "brister vad gäller

Den 26 februari utsattes den svenska Malistyrkan för en IED-attack under en patrullering. Ingen person skadades i attacken.

Malistyrkan utsatt för vägbomb

Den svenska FN-styrkan i Mali utsattes i slutet av februari för en attack med en vägbomb vid en patrullering. Ingen person skadades.

Det var när de svenska soldaterna patrullerade i ett område sydväst om Timbuktu som attacken inträffade. En IED, Improvised explosive device, detonerade och skadade fordonet. Ingen personal kom till fysisk skada vid attacken.

Det var första gången som svensk trupp drabbades av en vägbomb i Mali. IED-hotet har ökat

under den senaste tiden mot nationella och internationella säkerhetsstyrkor i Mali, skriver Försvarsmakten i en artikel om attacken på myndighetens webbplats.

”IED-attacker är en förhållandevis enkel metod som orsakar mycket skada för den som inte har rätt utbildning eller tillräcklig utrustning för att minska skador. Vi har förberett oss på den här utvecklingen redan innan vi kom till insatsområdet”, säger Anders Landewall, chef för Mali 07, i artikeln.

Bomberna är förhållandevis enkla att tillverka och kan få stor önskad

effekt för grupper utan större resurser, som terroristorganisationer. Det skapar även stora problem för civila och humanitära insatser som inte förfogar över utrustning som militären har att tillgå.

Bomben kan fjärrutlösas med hjälp av en mobiltelefon eller utlösas mer som en klassisk trampmina. Oftast placeras de i kulvertar eller i anslutning till naturliga hinder för att få skapa så stor skada som möjligt och undgå upptäckt.

FN-insatsen i Mali, kallad Minusma, har kallats FN:s farligaste uppdrag. Sedan den 1 juli

2013 ansvarar styrkan för säkerheten i landet. Totalt har över 120 Minusma-anställda dött i tjänsten, varav ett 80-tal i attacker.

Den svenska insatsen i Mali består av strax över 300 personer och de flesta har sin bas på Camp Nobel som ligger strax utanför Timbuktu. Förutom ett underhållsförband och ett transportflygförband bidrar Sverige med ett antal officerare på olika FN-staber i Mali.

CARL TÖRNER

IDNINGEN NR 1/2018:

besättningens förberedelser” när det borde ha stått ”brister i övningsledningens förberedelser”. Vi ber om ursäkt för det.

FN ERBJUDS UTBILDNINGSPLATSER PÅ LIVGARDET

Efter en förfrågan från FN erbjuds organisationen platser på den genderutbildning som Nordic centre för gender in military operations

(NCGM) ger på Livgardet. Det uppger Försvarsmakten på sin hemsida. Kunskap i genderfrågor är en för många som ökar förutsättningarna att

nå framgång vid internationella insatser, bland annat genom att anpassa kunskapsinhämtningen från män respektive kvinnor. (LS)

När HMS Koster levererades från varvet fanns inte mindre än 75 restpunkter ombord.

Slarv på varv problem för marinen

Fartyg och materiel som levereras till Försvarmakten är allt oftare behäftade med fel och brister. På Förvarets materielverk anser man att industrin måste skärpa sina leveranser.

– Det här är mycket allvarligt. Vi ska höja vår krigsduglighet och den kedjan börjar där ute, i industrin. Då måste vi kunna lita på att de skruvar ihop sakerna rätt, säger Odd Werin på Försvarets materielverk.

När Försvarmakten behöver införskaffa eller underhålla materiel, vapensystem och fartyg vänder man sig till Försvarets materielverk. FMV ombesörjer upphandlingar hos industrin och är den

myndighet som godkänner och distribuerar den färdiga beställningen till Försvarmakten. Men under senare år har det blivit allt vanligare att leveranserna till förbanden omfattar restpunkter; fel och brister med sådant som inte blivit omhändertaget enligt avtalet.

”TYDLIG KÄNSLA”

– Vi har ingen uppföljningsstatistik, men det är vår tydliga känsla och bedömning att det under senare år varit en glidande ökning av antalet restpunkter, säger Odd Werin.

Den som godkänner industrins leveranser är Försvarets materielverk. Odd Werin utesluter inte att FMV behöver bli bättre på att kontrollera att beställda åtgärder ge-

”Industrin hade upplyst oss om det och det borde vi ha kommunicerat tydligare till Försvarmakten”

nomförs, men menar att det inte är i det ledet fokus ska ligga.

– Att vi skulle bygga upp en stor organisation för att säkerställa att industrin gör det de lovat, känns väldigt omodernt. Det stora ansvaret måste ligga hos industrin och

att de gör rätt från början. Att leverera materiel som sedan måste åtgärdas i efterhand duger inte. Här och nu är det som gäller.

KOSTER

Men enligt Odd Werin är en del av problemet även kopplat till kommunikationen mellan FM och FMV. Som exempel tar han fjolårrets modifiering av minröjningsfartyget Koster. Enligt det ursprungliga avtalet skulle hon levereras till Försvarmakten den sista september 2017. Men under varvstiden ändrar sig FM och ville påskynda processen för att ha fartyget tillgängligt till storövningen Aurora. Leveransdatum tidigarelades till första september. Den nya leveransdagen hölls, men då var farty-

> NOTISER

KÖP AV MARINHAMNEN I FÅRÖSUND

Efter flera års diskussioner om Marinhamnen i Fårösund på Gotland har regeringen beslutat godkänna att Fortifikationsverket förvärvar fastigheterna Gotland Bunge

Kronhangen som tillsammans utgör Marinhamnen. Det här skriver försvarsdepartementet på sin webbplats..

Området är cirka sju hektar stort

med flera byggnader, pirar och bryggor och bedöms ha ett strategiskt läge för Försvarmakten. Kostnaden för köpet får inte överstiga 20 miljoner kronor. (LS)

FÄRRE KRÄNKNINGAR

Under 2017 inträffade 16 kränkningar av svenskt territorium. Det är färre än året innan, då det inträffade 20 överträdelser mot tillträdesförordningen. De flesta fallen är av "administrativ natur", det vill säga fel

FAKTA: Ett urval av planerade leveranser från Försvarets materielverk till Försvarmakten under 2018. Det sammanlagda värdet uppgår till cirka 4,7 miljarder kronor.

- Antiubåtsgranatkastarsystem på minröjningsfartyg typ Koster
- Delleverans livstidsförlängning RBS 15
- Kompletteringsanskaffning sonarboj 225
- Halvtidsmodifiering av ubåten Gotland
- Livstidsförlängning av stridsbåt 90
- Livstidsförlängning av torpedbärgare Pelikanen
- Generalöversyn av lätta trossbåtar

get behäftat med 75 restpunkter. Endast en av dessa brister bedömdes kunna påverka fartygets kapacitet, men den stora mängden oavslutade åtgärder väckte irritation hos besättningen.

TIDIGARELÄGGANDE

– I det här fallet visste vi att ett tidigareläggande skulle innebära restpunkter. Industrin hade upplyst oss om det och det borde vi ha kommunicerat tydligare till Försvarmakten, säger Odd Werin.

Och det är inte bara i samband med specifika övningar som Försvarmakten vill tidigarelägga beställningar. De sjögående enheterna är relativt få och flottan ålderstigen. Sammantaget leder det till minskad tillgänglighet och förbanden har svårt att undvara fartyg och båtar under varvsbesöken.

– I dag saknas reservalternativ när en översyn eller modifiering inte går som planerat. När marinens verksamhet nu ökar blir det allt mer påtagligt, säger Odd Werin.

OBLIGATORISKT MÖTE

Men nu ska det bli slut med restpunkter. Odd Werin berättar att FMV vidtar åtgärder för att rätta till problemen. Bland annat ska ett gemensamt möte med inblandade parter bli obligatoriskt och det ska

Odd Werin

hållas tre månader innan industrin levererar till FMV.

– Vi ska gå igenom statusen på leveransen så att förväntningar och målbild blir de rätta. Då får Försvarmakten också möjlighet att prioritera och göra förändringar.

En annan planerad åtgärd från FMV:s sida är att förtydliga för FM vad ett kontrakt med industrin innebär.

– Vi måste bli bättre på att förklara att det endast är det man beställer som kommer att göras och ingenting annat. Sedan behöver Högkvarteret i sin tur tala om för förbanden vad som gäller. Alla i hela kedjan måste ha samma målbild, säger Odd Werin.

LINDA SUNDGREN

AV SVENSKT TERRITORIUM

som uppstår inom ramen för redan givet flygtillstånd. Försvarmakten säger till SVT Nyheter att överträdelserna under 2017 inte ska tas som argument för att det blivit lugnare i Sveriges närområde.

"Verksamheten i vårt område har ökat. Det är fler och fler länder som uppträder i vårt närområde", säger Jon Wikingsson, operationsledare i Försvarmakten, till SVT Nyheter. (JO)

CLP
SYSTEM AB

VAPENVÅRD

BREAK FREE®

RENGÖR

SMÖRJER

SKYDDAR

At your service!

CLP System AB
Ritarslingan 5
S-187 66 Täby

Telefon: 08 - 732 44 05
E-mail: info@clp.se
Internet: www.clp.se

Dålig sjömätning försvårar undervattensstrid

Endast 60 procent av Sveriges havsbottnar är kartlagda. Mycket är dessutom av dåligt kvalitet och behöver mätas om.

– Att inte ha sjömätta botten vid undervattensstrid är som att strida i terrängen på land utan karta, säger Gunnar Möller vid Maritime warfare data centre på Berga.

Bara drygt hälften av havsbottenarna inom Sveriges ekonomiska zon är sjömätta med moderna metoder; en stor del är handlodat före 1945. Den bristande kunskapen om botten terrängen ökar risken för grundstötning, begränsar båtkörningen och försvårar striden.

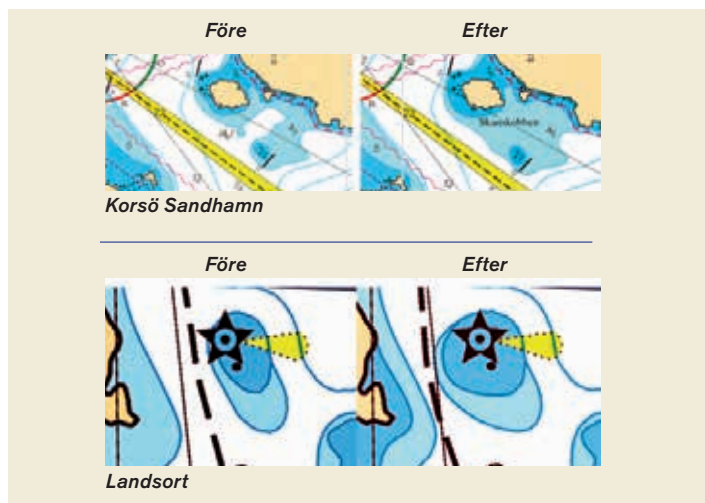
– Sjömätta botten är otroligt viktigt för såväl undervattensstrid som ytstrid, säger Gunnar Möller. Möter vi en motståndare som har bättre undervattenskarta än oss har han ett stort övertag.

ÖKAD VALMÖJLIGHET

För ytfartyg är tillförlitliga sjökort viktiga för att undvika grynnor, men också för att kunna planera rutten och köra mer effektivt, längre ut i marginalen.

– Vet vi hur botten terrängen ser ut ökar valmöjligheterna. Vi kan navigera i grunda områden som vi annars inte skulle våga oss in i eller ta oss fram på ställen som gränsar till vad som är möjligt, säger Gunnar Möller.

Sjömätning genomförs av Sjöfartsverket genom uppdragsfinansiering. I fjol budgeterade Forsvarsmakten åtta miljoner kronor till kartläggning av botten och i år nio miljoner. Men mätningarna, som främst genomförs i prioriterade områden inomskärs, är tidskrävande och det kommer att dröja innan arbetet är slutfört.

Efter sjömätning med moderna metoder måste sjökorten ritas om.

– Vi kan mäta i snitt fem kvadratkilometer per dygn inomskärs, lite beroende på hur djupt det är och hur geografin i övrigt ser ut, säger Mikael Levin på Sjöfartsverket. Ju grundare vatten desto längre tid tar det och dygnskostnaden ligger runt 40 000 kronor.

TREMETERSKURVAN

Det mesta som är sjömätt med moderna och tillförlitliga metoder är de farleder som används av den civila handelssjöfarten. Övriga områden och farleder är sjömätta med sämre kvalitet eller inte alls; särskilt dåligt är det på grunda vatten och i trånga passager och vikar.

– Nästan ingenting innanför tremeterskurvan är sjömätt med modern kvalitet, säger Mikael Levin. Där behöver man använda grundgående båtar och det tar lång tid att gå in och ut längs alla vikar och mindre skär.

I dag sker sjömätning med hjälp av ekolod med så kallad multibeamteknik. Ju djupare det är desto stör-

re yta kan skannas av under samma tidsenhet. Samtidigt blir upplösningen något sämre än på grundare vatten. Under 1800-talet och fram till och med andra världskriget, då mycket av informationen i dagens sjökort härstammar från, handlodades bottenarna. En ytterst oexakt mätmetod som bara ger data om just den punkt där loden släpps ner.

BEHÖVER MÄTAS OM

– Först i mitten av nittioalet började man använda moderna sjömättningsmetoder. Allting före det behöver i princip mätas om, säger Gunnar Möller.

Men kunskapsbehovet till sjöss handlar inte bara om djupdata, enligt Gunnar Möller. Även information om bottenarnas beskaffenhet är betydelsefulla för de sjögående

”Först i mitten av nittioalet började man använda moderna sjömättningsmetoder”

förbanden.
– Att veta om botten består av sand, sten eller dy kan vara helt avgörande när vi letar efter något under ytan. Exempelvis är en mina i ett stenblocksfält oerhört svår att upptäcka jämfört med om man söker på sandbotten. Kunskap om maringeologin är precis lika viktig för undervattensstriden som sjömätningen, men tyvärr är bara en bråkdel av den svenska havsbotten karterad.

Han hoppas att det tillförs pengar även för maringeologiska kartläggningar.
– Vi har precis lyckats kämpa till oss pengar för sjömätning, säger Gunnar Möller. Nu hoppas jag att resurser även ska tillföras maringeologisk kartering i områden där vi vill ha ett övertag.

Mikael Levin

Foto: Privat

LINDA SUNDGREN

FAKTA: Sjömättningskvalitet

Information om vilken kvalitet som sjömätningen har i olika områden runt Sverige finns på Sjöfartsverkets hemsida www.sjofartsverket.se. Välj fliken karttjänster och därefter djupinformationens kvalitet.

> NOTISER

JOKKMOK GODKÄNT FÖR FLYGLEDNING

Som ett led i att utöka flygvapnet i norr har personal från F21 arbetat hårt för ett driftsgodkännande av sidobasen i Jokkmokk. I slutet av februari bifölls flygflottiljens ansökan.

Det här skriver Forsvarsmakten på sin hemsida. För att anpassa sidobasen till ställda krav har bland annat flottiljens 343:e sambandstropp dragit 25 kilometer fältfiber för att länka

samma transportabelt flygledartorn med landningsradar, flyg- och markradiosystem samt teknikcontainrar. (LS)

UTEGÅNGSFÖRBUD I FI

Förra året anmäldes 3 182 militärbrott i Finland, vilket var sju procent färre än året innan. Cirka en tredjedel var tjänstgöringsbrott och nästan lika många frånvarobrott. Det här uppger finska försvarsmakten på sin

Åtgärder i marin teknisk tjänst försenade

Av de 165 åtgärder som marin teknisk tjänst ska vidta för ökad sjösäkerhet har bara en fjärdedel bockats av. Men det innebär inget hot mot sjösäkerheten, enligt Sjösäkerhetsinspektionen.

Efter år av problem inom marin teknisk tjänst genomfördes 2015 en omfattande utredning. Arbetet resulterade i en rapport, Utter, där 165 åtgärdsförslag kopplade till ett 40-tal brister pekades ut. Åtgärder skulle vara genomförda den sista november i år, men enligt en färsk uppföljning ligger man efter i tidsplanen.

Endast 27 procent av bristerna är åtgärdade, lika många är inte påbörjade.

FLEST BRISTER HOS FMV

Bland de identifierade bristerna finns sådant som kompetensluckor,

otydlig ansvarsfördelning, dålig uppföljning och undermåliga stödssystem. Av dessa återfinns 107 hos Försvarets materielverk och 58 i Försvarmakten. Enligt rapporten ska dock FMV:s övervikt av åtgärds punkter inte tolkas som att problemen beror på den myndigheten. Innan den stora flytten av verksamhet från Försvarmakten till Försvarets materielverk 2013, var antalet brister betydligt mer jämnt fördelade. I uppföljningen påpekas också att den pågående återgången av personal från FMV till FM i sig inte kommer lösa några problem.

TILLGÄNGLIGHET

Men trots omfattningen av antalet brister utgör de inget hot mot sjösäkerheten. Det säger chefen för Sjösäkerhetsinspektionen, SjöI, Håkan Nilsson.

– Om fartygen inte uppfyller

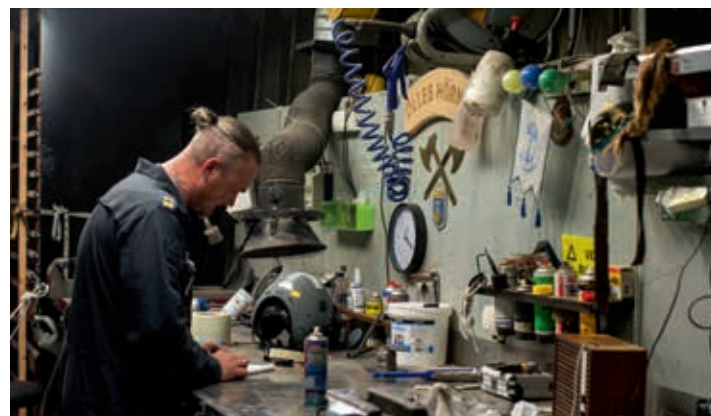

Foto: Rebecca Landberg – FM

Det tekniska underhållet har länge haft problem med rutiner och struktur. Nu pågår ett omfattande förbättringsarbete.

sjösäkerhetskraven får de inte kasta loss, säger han. Däremot kan bristerna påverka tillgängligheten på båtar, men det är en annan fråga.

LÄGRE KOSTNADER

I uppföljningsrapporten konstateras att åtgärder kommer leda till

såväl ökad sjösäkerhet som tillgängligheten inom marinen. Man räknar också med lägre kostnader för kvalitetsbrister och ”överambitiösa underhållsföreskrifter.”

LINDA SUNDGREN

Försvarshögskolan får examenstillstånd på forskarnivå

Regeringen har beslutat att ge Försvarshögskolan nya examenstillstånd för master- och forskarnivå i ämnen inom försvar, krishantering och säkerhet.

”Detta är en historisk dag, inte enbart för Försvarshögskolan utan för totalförvarssektorn som helhet”, säger Peter Egardt, tidigare landshövding och ordförande i Försvarshögskolans styrelse, i en artikel på lärosätets webbplats.

I och med regeringens beslut får Försvarshögskolan, FHS, för första gången utfärda examina på masterexamens-, licentiat- och doktorsnivå.

FHS blev en högskola 2008 och har länge utbildat doktorander, men efter-

Foto: Björn Gustafsson – FM

som de inte kunnat examineras av FHS har de varit antagna vid andra lärosäten, både i Sverige och i andra delar av Europa. Nu kan forskarutbildning alltså ske helt i egen regi.

”Det här betyder att vi avsevärt kan stärka vår position både nationellt och internationellt inom vår unika nisch. Visionen är att skapa en internationell forskar- och forskarutbildningsmiljö”,

säger Romulo Enmark, rektor vid Försvarshögskolan i en kommentar.

Arbetet med att få examenstillstånd inleddes år 2011, när rektor Romulo Enmark tillträdde. I december 2016 lämnades ansökan in till regeringen som remitterade den till Universitetskanslersämbetet (UKÄ) för bedömning.

UKÄ gav sitt klartecken hösten 2017 och rekommenderade regeringen att godkänna ansökan om examensrätten.

Den 8 mars tog regeringen det formella beslutet. Förändringen träder i kraft den 1 juli 2018. Det första masterprogrammet startar i höst.

JOSEFINE OWETZ

NLAND

hemsida. I 2 406 fall ledde brottet till någon form av påföljd. Vanligast var utgångsförbud, 53 procent, följt av extra tjänstgöring, 25 procent. I tolv procent av fallen blev straffet böter och eller frihetsberövande. (LS)

ENMARK LÄMNAR FÖRSVARSHÖGSKOLAN

Romulo Enmarks förordnande som rektor för Försvarshögskolan löper ut den sista december 2019. Men nu väljer han att lämna uppdraget i förtid på grund av personliga skäl. Det

skriver Försvarshögskolan på sin hemsida. Under hans tid som rektor har FHS genomgått stora förändringar med bland annat ökad kontroll över ekonomin, förbättrad dokumen-

tation och skärpta rutiner. Enmark stannar kvar på FHS tills en ersättare är på plats. Sedan återvänder han till sin tjänst på högskolan i Halmstad. (LS)

Här följer del två i vår temaserie kring officersprofessionen. I förra numret av Officerstidningen inleddes serien med en exposé författad av Håkan Silverup kring själva professionsbegreppet ur ett vetenskapligt perspektiv – vad innebär det egentligen att tala om professioner? I detta nummer fortsätter vi vår artikelserie med hur vi själva, Officersförbundet, resonerar kring officersprofessionen, och vilken betydelse begreppet som sådant har för vår yrkeskår, dess utveckling och för oss som arbetar inom den. Trevlig läsning!

Officersförbundet om officersprofessionen

Syftet med att erövra och etablera en officersprofession i sin akademiska, ja rent av filosofiska bemärkelse, är att få en sammanhållen idé och ett systematiskt koncept för utvecklandet och bibehållandet av ett kvalificerat yrkeskunnande.

En del i den utvecklingen är att professionsutövarna – vi själva – kritiskt och självvransakande debatterar, diskuterar och utvecklar vår profession. Syftet med den här artikeln är att, genom att beskriva Officersförbundets syn på innebörden av begreppet officersprofession, bidra med just detta.

Officersförbundets ställningstagande kring bilden av officersprofessionen tar sin utgångspunkt i fyra grundläggande begrepp: Expertis, jurisdiktion, yrkesetik samt professionens skyldigheter och krav (kåranda). Officersprofessionens betydelse för utbildning samt för officersens roll som arbetsgivare och tjänsteman är två ytterligare aspekter vi närmare belyser i artikeln.

Det fundamentala i officersprofessionen är att den består av experter utbildade i användandet av legalt militärt våld under politisk kontroll.

Den för Försvarsmakten unika yrkesgruppen officerare har väl definierade skyldigheter inom

ett tydligt avgränsat område med en hög självständighet. Därtill finns en stark lojalitet och solidaritet gentemot yrket och uppgiften.

Officersens expertis är baserad på ett handlingsorienterat synsätt med tydligt fokus på att lösa praktiskt tilldelade uppgifter och nå uppställda mål.

EXPERTISEN – MILITÄRENS FÄRDIGHETER OCH KUNSKAPER

Professionens expertis – de specifika kunskaperna och kompetensen – utgör dess kärna. Expertisen, och det faktum att samhället efterfrågar den, ger professionen dess existensberättigande. En professions expertis bygger på såväl teoretisk som praktisk kunskap. Officersprofessionens specifika expertis - förmågan till väpnad strid - består dock inte bara av själva utövandet av militärt våld, det tekniska kunnandet eller ledningen av den väpnade striden som sådan. En förståelse för verksamhetens underliggande principer och dess plats och verkan i ett

större sammanhang är också nödvändig. Avgörande för en professions överlevnad är då att det inom ramen för professionen finns en förmåga till kritisk granskning och utveckling av den egna expertisen.

Samtidigt som systematiska studier av tidigare erfarenheter från konflikter och kriser kan ge underlag för reglementen och diverse metoder kräver tillämpningen av den militära expertisen alltid kreativitet och att officeren sammansmälter erfarenhet (teoretisk såväl som praktisk) och därur fattar lämpliga beslut. Det kallas i vissa sammanhang operationskonst.

Avgörande för officersprofessionens fortlevnad är alltså att den har förmågan att själv utvärdera och utveckla sin expertis. Den måste ta ansvar för sin egen utveckling, och att trots förändrade förutsättningar kunna fullgöra sina uppgifter i enlighet med samhällets förväntningar.

Grunden för förmågan att utvärdera och vidareutveckla expertisen ligger i ett systematiskt

Foto: Joel Thungren - FM

arbetsätt. Vetenskapligheten är grunden, men alla officerare måste inte vara akademiskt skolade, utan det är just bredden och kombinationen av djup praktisk färdighet å ena sidan och intellektuellt teoretiskt kunnande å den andra som bäst gynnar professionen som helhet och dess utveckling.

Den militära expertisen är unik, men flera av dess kunskaper, färdigheter och egenskaper kan komma samhället till del på många andra sätt än genom den militära verksamheten. Även många i grunden civila kunskapsområden har i dag en plats inom den militära expertisen. Officeren verkar kontinuerligt i nära samverkan med det civila samhället. Kunskaps- och erfarenhetsöverföring från civil verksamhet till militär och vice versa blir allt viktigare.

För att nå framgång i militära operationer krävs officerare som förmår att sammanföra alla tillgängliga kunskaper och få dessa att interagera med varandra. Grundläggande militära kunskaper och kompetenser är organiserade kring en kärna av färdigheter med direkt anknytning till användandet av militära maktmedel. Stödjande och specialiserade kunskaper ska möjliggöra att de grundläggande kunskaperna kan tillämpas effektivt.

JURISDIKTION - PROFESSIONENS LEGALA OCH FORMELLA ROLL I SAMHÄLLET

Officersprofessionens jurisdiktion kan beskrivas såsom det väpnade försvaret av nationens intressen. Under lång tid ansågs detta i allt väsentligt bestå i försvaret av det nationella ter-

ritoret, men innefattar i dag även till exempel olika typer av internationella insatser och stöd till samhället i kris. Officersprofessionens jurisdiktion handlar dock i huvudsak om just förberedelser för och genomförande av militära operationer. Professionens företrädare antas ha tolkningsföreträde inom detta givna kompetensområde, och inom ramarna för de politiska beslut som styr området.

Då officersprofessionens uppgifter är centrala för samhället har dess verksamhet konsekvenser för långt fler än professionen själv. Med uppgiften ges professionen därför ett stort förtroende och har ett omfattande ansvar att utföra tilldelade uppgifter enligt samhällets förväntningar. Mandatet att under vissa omständigheter bruka ett våld som till sin omfattning vida överstiger någon annan myndighets eller samhällsinstitutions befogenheter gör att detta ansvar väger extra tungt på just officersprofessionen.

YRKESETIKEN - DEN MILITÄRA VÄRDEGRUNDEN

Avgörande för officersprofessionens roll i samhället är att dess verksamhet vilar på en hållfast och väl etablerad etisk grund. Viktigt för professionen är att hålla värdegrunden aktuell, vilket är en förutsättning för att professionen ska uppfattas som legitim av uppdragsgivaren – medborgarna och dess företrädare.

Officersprofessionens värdegrund är vad som skulle kunna kallas dess själ, det som binder alla professionsmedlemmar samman i en enhet

och det som ligger till grund för en gemensam identitet. Värdegrunden kan vara avgörande för om professionen på ett fullgott sätt lyckas leva upp till de krav och förväntningar som samhället har på den – vad gäller såväl utförande av uppgiften som integrationen i samhället. Den militära värdegrunden påverkar allt från hur man agerar i stridsituationer till hur man tar sig an administrativa uppgifter i det vardagliga arbetet. Värdegrunden reflekterar vad som bland medlemmarna anses viktigt, bra eller dåligt, rätt eller fel.

Målet är att alla i professionen och all verksamhet, inom landet och utomlands – såväl i som utom tjänsten – avspeglar officersprofessionens värdegrund. En gemensam värdegrund är en förutsättning för en gemensam identitet.

PROFESSIONENS SKYLDIGHETER OCH KRAV

Försvarsmaktens uppgifter är centrala för samhällets säkerhet och fortbestånd. Den militära verksamheten och officersprofessionen har fått samhällets förtroende att förvalta den yttersta och mest kraftfulla delen av statens våldsmopol. Förtroendet och ansvaret som ges till den militära personalen innefattar mandatet att tillämpa fysiskt och i det yttersta fallet dödligt våld och att beordra andra att riskera livet. Ansvaret grundar sig också på ett antagande om att de militärt yrkeskunniga är beredda att själva riskera livet för att fullgöra de uppgifter man tilldelats.

Såsom en integrerad del av den statliga förvaltningen har officersprofessionen också del i

ansvaret för Sveriges anseende och självbild. Försvarsmakten – och dess officerare – representerar Sverige i allt organisationen gör och därmed svenska demokratiska värderingar, normer och principer. Detta innebär bland annat att varje officer har ett personligt ansvar att inom ramen för sitt yrke verka för samhällets bästa, att agera som en representant för staten och nationen, att utveckla sitt yrkeskunnande, att vara informerad om och ta hänsyn till de lagar som berör verksamheten samt att behandla underställda och varandra med respekt.

Försvarsmaktens ansvar är också individens ansvar. Inom ramen för sitt specifika uppgifts- och ansvarsområde har varje individ ett personligt ansvar att leva upp till de krav och förväntningar som ställs på den militära organisationen. Ingen uppgift eller ansvar är mindre viktig än någon annan – alla utgör de del i en helhet där alla är beroende av att alla som utövar professionen utför sin specifika uppgift och tar sitt personliga ansvar för helheten.

Tre av professionens delar: expertis, yrkesetik (etiska regler); samt interna skyldigheter och

krav går också att knyta till pedagogiska begrepp som kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Akademiseringen av utbildningen har till syfte att upprätta officerskårens koppling till den vetenskapliga teorin i syfte att öka förmågan till egen vetenskaplig granskning av professionen och dess delar. Tvåbäfsystemet och dess två utbildningslinjer syftar till att renodla de två delarna som finns inom professionen, det mer praktiska handlandet och det mer abstrakta kunnandet. Det är dock viktigt att betona att ingen av officersrollerna består endast av någon av delarna utan både förmåga till tillämpning och teoretisk analys krävs av båda kategorierna.

Gruppbefäl, soldater och sjömän har också en tydlig roll i professionen, främst i genomförandet av den. De är anställda, med mycket goda kunskaper om den egna gruppens stridsmetoder, materiel och personal. De medverkar i militära operationer och övningar nationellt och internationellt med främst väpnad strid som huvuduppgift. Gruppbefäl ska dessutom

kunna leda och utbilda sin egen grupp eller motsvarande.

Professionsutbildningen är också en process där individer påverkas och förändras från omedvetenhet till medvetenhet om professionens teoretiska och praktiska problem. Inläran-

Första delen i serien om officersprofession

One Partner for all Missions

en publicerades i OT nr 1 2018.

Officersförbundets syn är att utbildningen av officerare måste ges samlat för att effektivt kunna koppla samman professionens fyra beståndsdelar.

OFFICEREN SOM ARBETSGIVARE

Officersprofessionens grundläggande krav utgår från den väpnade striden. Det finns dock ytterligare en aspekt att beakta. Det är den tvåsidighet som råder mellan att agera och vara aktör inom militära insatser och aktör inom den administrativa förvaltningen. Denna tvåsidighet med insatser och förvaltning integrerat i vår verksamhet och där växelspelen mellan de två sidorna sker ständigt. Tvåsidigheten kan uppträda i tid och rum samtidigt men också var för sig. Det existerar ibland en spänning och en motstridighet mellan de bägge sidorna som dock måste övervinnas och tvåsidigheten måste ses som en naturlig del i verksamheten. Utgångspunkten måste vara att det goda militära ledarskapet också utgör grunden för ett professionellt arbetsgivarskap.

Att som arbetsgivarföreträdare, chef och ledare i den vardagliga situationen säkerställa

att min underställda personal hanteras i enlighet med gällande regler, lagar och avtal är den del som Officersförbundet vill utveckla. Försvarsmakten, akademien och professionens utövare kommer att erövra, utveckla och äga den kärna som utgör professionen, den väpnade striden, de militära insatserna och operationskonsten. Den delen behöver inte Officersförbundet vara med och driva, den kommer att driva sig själv, vilket i sin djupaste mening också är professionens själ.

Vi vill däremot vara med och påverka den andra delen av officersprofessionen som utgörs av förvaltningslogiken, administrationen, arbetsgivarskapet, ansvaret som chef och arbetsgivare, att den underställda personalen hanteras på det sätt som lagar och avtal säger. Det är en viktig och eftersatt del av professionen, lika viktig som övriga delar för att militären i slutändan fullt ut ska ha möjlighet att uppnå sin reella expertis - den väpnade striden.

OFFICERSFÖRBUNDET

FORCE PROTECTION IS OUR MISSION.

Rheinmetall Defence är en komplett leverantör och levererar system och kompetens inom områdena:

- Transportfordon
- Bärgningsfordon
- Reparations- och underhållsfordon
- Stridsutrustning
- Artilleri- och granatkastarammunition
- Stridsvagnsammunition
- Specialammunition
- Stridsvagnar och stridsfordon
- Indirekta eldsystem
- Ledning och samband
- Simulering och träningsutrustning
- Logistiklösningar

För mer information: www.rheinmetall-defence.com

Identifiera ämnen

Hur blir **inhämtad data** relevant? Till Serstechs systemlösning kan du inte bara koppla vår egen handhållna indikator utan även andra sensorer och instrument – Serstech ChemDash är ett effektivt **besluts- och processtöd**.

Serstech Indicator

Serstech ChemDash

Kamratskap som varar

I utlandstjänst skapas unika band. Vi värnar om den **sammanhållning** som tagit form och stöttar dig som **veteran** genom en sund och trygg tillvaro. Kravlöst, socialt och roligt. Precis som **kamratskap** bör vara.

Välkommen som medlem hos oss.
www.sverigesveteranforbund.se

Foto: Kim Svensson

Sverker Göranson - förbundsordförande

TVÅST!

DJUPDYKNING YTTRANDEFRIHET

Den senaste tiden har det förts diskussioner i media och i sociala medier om hur det står till med öppenheten inom Försvarsmakten. Detta med anledning av att det blev känt att generalmajor Anders Brännström inte skulle vara chef för ledningsstabens totalförsvarsavdelning.

I media sades att petningen berodde på att Brännström offentligt hade uttalat sig kritiskt om Försvarsmaktens verksamhet, något som Försvarsmakten tillbakavisade.

Eftersom det är ett pågående personalärende kommer Officerstidningen inte att beröra den specifika händelsen ytterligare i detta nummer, i stället tänker vi fördjupa oss i den fråga som dykt upp i svallvågorna efteråt:

Vad får man och vad får man inte säga som Försvarsmaktsanställd?

22

Meddelarskola
med Nils Funcke

28

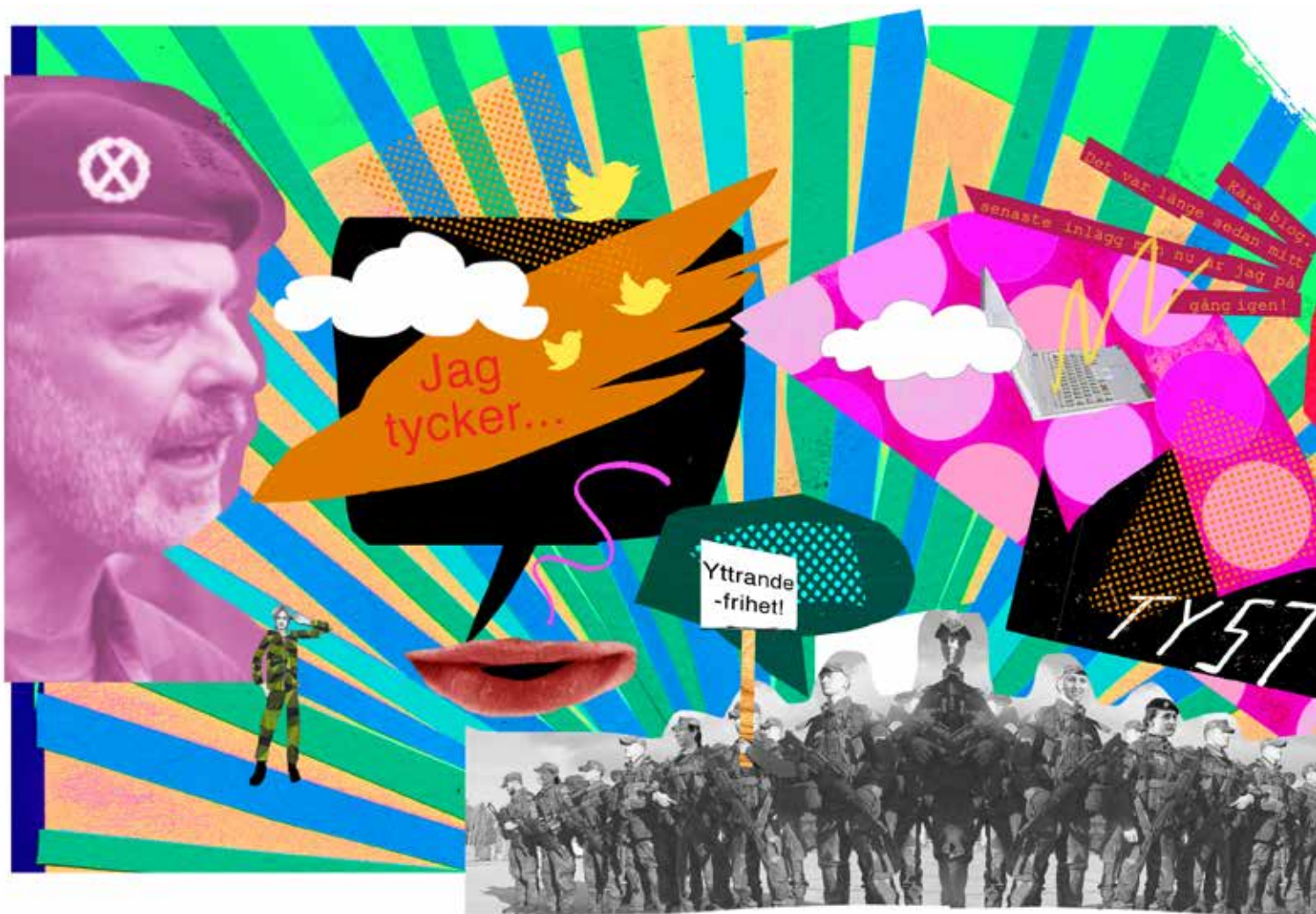
Erik Lagersten i
informationens tjänst

32

JO-anmälan mot
Försvarsmakten

37

Marcela Sylvander
om öppenheten

PÅ DETTA SÄTT MÅ NI BERÄTTA

– *så har försvarsanställda rätt att meddela sig*

Känner du till att du har lagligt stöd att lämna uppgifter till Officerstidningen eller Dagens Nyheter som du inte får berätta för din partner? Visste du att ÖB har mindre meddelarfrihet än vad du som vanlig anställd har? Yttrandefrihetsexperten **Nils Funcke**, författare till boken *Att publicera*, reder ut begreppen.

Text: Nils Funcke **Illustration:** Pia Koskela

Skretessen är till för att hemliga uppgifter ska förbli hemliga. Meddelarfriheten är till för att även hemliga uppgifter ska komma under allmänhetens ögon. Två regelverk i vars skärningspunkt det är lätt att gå vilse både för den som lämnar uppgifterna och för den som tar emot dem. Den officer som lämnar uppgifter kan göra sig skyldig till brott mot tystnadsplikten och den som tar emot och publicerar uppgifterna kan göra sig skyldig till grov obehörig befattning med hemlig uppgift.

Inte blir det lättare att orientera sig i denna, för de flesta okända terräng, eftersom rättigheterna är beroende av grad och uppdrag. En ÖB, en försvarsgrenschef eller motsvarande har i princip ingen meddelarfrihet när det gäller frågor som berör verksamheten. En fänrik skyddas däremot som regel av meddelarfriheten som är en grundlagsfäst rättighet.

Begränsningar av yttrandefriheten är nödvändiga. De kan vara motiverade av hänsyn till enskildas privatliv eller allmänna intressen som finanspolitiken, brottsbekämpningen eller försvaret. Men begränsningarna får enligt regeringsformen aldrig drivas så långt att den omöjliggör en debatt i sak.

Det krävs inget större mått av uppmärksamhet för att hitta diskussioner om försvarsanslagens storlek, försvarets inriktning, ka-

LITEN LATHUND #1:

Meddelarfrihet ger var och en rätt att lämna uppgifter för publicering i grundlagsskyddade medier.

Efterforskningsförbud gäller för alla myndigheter när någon anonymt uttalat sig eller lämnat uppgifter i exempelvis ett radio-program eller annat medium som arbetar i skydd av yttrandefrihetsgrundlagarna.

Tystnadsplikt gäller för den som tagit emot sekretessbelagda uppgifter för publicering. Även ovarsamhet utgör en straffbar gärning.

Repressalieförbud innebär att en myndighet inte får vidta åtgärder mot en anställd som anonymt eller under eget namn använt sin yttrandefrihet, exempelvis genom att uttala sig eller lämna ut uppgifter. Alla åtgärder som begränsar yttrandefriheten är förbjudna och allvarligare åtgärder som exempelvis avsked eller omplacering är som regel straffbara.

Meddelarbrott begår den som lämnar ut en fysisk handling med sekretessskyddade uppgifter. Även den som lämnar ut uppgifter som faller under kvalificerad sekretess begår ett brott som bryter meddelarskyddet.

pacitet och uthållighet. Men innan jag återvänder till vem som får säga vad och yttrandefrihetens gränser är det på sin plats att skissera motiven för rätten att lämna ut även hemliga uppgifter. En för andra länder svårbegriplig rättighet.

I ETT GRUNDLAGSBETÄNKANDE från 1912 heter det att ett anonymitetsskydd för meddelare möjliggör en "fortgående själv-rannsakan" som samhället är i behov av. Utredarna menar att "falsk kåranda" och "falsk solidaritetskänsla" utgör "samhällsskadliga faktorer" och att anonymitetsskyddet därför utgör en "säkerhetsventil" som "möjliggör, att ord sägas, som böra bli uttalade, fakta framdragas, som böra bli framdragna".

Denna grundtanke har sedan dess upprepats i utredning efter utredning, i proposition efter proposition. Där finns motivet för det skydd som byggts upp kring uppgiftslämnare i form av förbud för myndigheterna att efterforska en läcka, en absolut tystnadsplikt för de som har rätt att ta emot uppgifterna och ett förbud för myndigheten, "rörmokaren", att vidta repressalier mot den som lämnat uppgifter för publicering eller på annat sätt använt sin yttrandefrihet.

En grundförsättning för att detta skydd för meddelare ska gälla är att den som lämnar uppgifterna gör det i syfte att de ska nå offentligheten. Det innebär att även i de fall uppgifterna inte publiceras gäller meddelarfriheten. Om syftet däremot är att briljera i sällskapslivet viker meddelarfriheten. Då faller också förbudet om att vidta repressalier, exempelvis i form av löneavdrag, varning, omplacering eller i allvarligare fall avsked av den som varit "lösmynt". Den arbetsrättsliga påföljden ska stå i proportion till skadan och kan kombineras med straffrättsliga påföljder utdömda av domstol.

Eftersom syftet måste vara att uppgifterna ska publiceras gäller det att meddelaren lämnar uppgifterna till någon som har förutsättningar att offentliggöra dem. Det kan exempelvis vara en reporter på en dagstidning, utgivaren för en radiostation, en nyhetsbyrå eller en författare och försvarsdebattör.

Vill den som lämnar uppgifter vända sig till en bloggare gäller det att vederbörande försäkrar sig om att bloggaren har utgivningsbevis för webbplatsen och att det finns en ansvarig utgivare för webbplatsen. Att lämna uppgifter till en bloggare utan utgivningsbevis är att betrakta som "skvaller" och kan utgöra ett brott.

Ansaret för att ta reda på att mottagaren verkligen ingår i grundlagens definition av mottagarkretsen ligger på uppgiftslämnaren.

RÄTTEN ATT AVSLÖJA hemligheter begränsas på flera sätt. För det första gäller att det endast är själva uppgifterna som får lämnas ut. Den som uppsåtligt – medvetet – lämnar ut en fysisk eller elektronisk handling som innehåller sekretessbelagda uppgifter gör sig skyldig till ett brott.

Det finns tre huvudsakliga sekretessgrader. Uppgifter kan omfattas av ett rakt skaderekvisit, ett omvänt skaderekvisit eller inget skaderekvisit alls. Gäller ett rakt skaderekvisit har offentlighet företräde framför sekretessen och uppgifterna får lämnas ut om det inte kan antas att något intresse lider men eller skada. Vid det omvända rekvisitet krävs att det står klart att inget intresse skadas eller lider men om uppgifter lämnas ut, här har sekretessen företräde.

MED UNDANTAGET FÖR när det råder kvalificerad sekretess kan man generellt säga att en offentligt anställd har möjlighet att berätta om hemliga uppgifter, men inte överlämna eller ens visa själva handlingen där uppgifterna finns. Denna rätt ska användas med största omdöme. Bara för att det är möjligt och en rättighet innebär det inte att det etiskt är försvarligt att lämna uppgifterna. Tanken med meddelarfriheten är att avslöja missförhållanden, misstag och övergrepp inte att den enskilde själv ska ha vinning av utlämnandet.

I de fall det råder kvalificerad sekretess får uppgifterna inte ens överlämnas muntligen för offentliggörande. På lite drygt 100 ställen i offentlighets- och sekretesslagen, OSL, anges de uppgifter som omfattas av kvalificerad sekretess.

Utrikes- och försvarssekretessen regleras i OSL, 15 kap. Generellt gäller ett rakt skaderekvisit och uppgifterna kan lämnas ut i vissa fall men inte om "röjandet kan antas sätta rikets säkerhet i fara eller annars skada landet allvarligt". Därtill bryts meddelarfriheten och meddelarskyddet om utlämnandet av uppgifterna

innebär att någon gör sig skyldig till grovt spioneri, spioneri, högförräderi, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, vårdslöshet med hemlig uppgift, uppror och landsförräderi eller landsvev. De flesta av dessa brott förutsätter att uppgiftslämnaren haft för avsikt att uppgifterna ska komma främmande makt till handa och/eller när landet befinner sig i krig.

Vad som ska anses utsätta landet för fara eller allvarligt skada låter sig svårigen specificeras en gång för alla utan är bland annat avhängigt den säkerhetspolitiska situationen.

Den som har att ta ställning till om det begåtts ett meddelarbrott när hemliga uppgifter publicerats i grundlagsskyddade medier är Justitiekanslern (JK). JK är exklusiv åklagare och ingen annan åklagare har rätt att inleda en förundersökning och givetvis heller inte att väcka åtal. Detta är ytterligare en garanti för yttrandefriheten eftersom JK leds av en instruktion som innebär att JK ska beakta yttrandefriheten betydelse i en demokrati.

Det är också JK som har att väcka åtal mot myndighetspersoner som efterforskat en källa eller vidtagit repressalier mot någon som använt sin yttrandefrihet.

Dåvarande ÖB Sverker Göranson förklarade 2013 att

LITEN LATHUND #2:

Justitiekanslern (JK) är exklusiv åklagare när det gäller brott mot tystnadsplikten, efterforskningsförbudet eller repressalieförbudet när uppgifter publicerats i grundlagsskyddade medier.

Grundlagsskyddade medier är exempelvis alla medier som är framställda i tryckpress, webbplatser som drivs av skrifter som kommer ut regelbundet (periodiska skrifter) samt webbplatser som har utgivningsbevis (registrerade hos Myndigheten för press, radio och TV).

Mottagarkretsen utgörs bland annat av journalister och utgivare vid grundlagsskyddade medier, författare, nyhetsbyråer och företag som framställer tekniska upptagningar. Lämnas uppgifterna till dessa kategorier gäller meddelarfrihet.

Lagarna som innehåller bestämmelserna om meddelarfriheten är tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen, offentlighets- och sekretesslagen samt brottsbalken.

Sekretess gäller för uppgifter som finns specificerade i Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Det finns tre grader av sekretess.

RÖS-skyddat säkerhetsskåp

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig information på servrar m.m. från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information.

KAMIC COMPONENTS • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
GUNNEBO NORDIC AB • 010 - 209 51 00 • www.gunnebo.se

Envis!

Eller målmedveten..

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler målmedvetna kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

”om Sverige angrips kan vi med dagens försvar hålla stand i ungefär en vecka”. Sedan måste vi enligt ÖB få hjälp utifrån om det inte handlar om en begränsad attack.

UTTALANDET VÄCKTE UPPMÄRKSAMHET. Enligt Sverker Göranson var det nödvändigt att tala klarspråk för att svenska folket skulle få veta och förstå allvaret även om det också innebar en officiell bekräftelse på att vår förmåga var allt annat än god. JK kom fram till att Göranson uttalat sig i egenskap av myndighetsförträdare. Han föll därmed inte in i gruppen meddelare och därmed var det upp till vanliga åklagare att pröva om ÖB:s uttalande inneburit en risk för rikets säkerhet. Det blev inget åtal och regeringen valde att inte uttrycka sin uppfattning om lämpligheten.

SVERKER GÖRANSON SLOG proppen ur tunnan för en diskussion om försvarsanslagen och vår förmåga. Nuvarande ÖB, Micael Bydén, tog även han till det tunga verbala artilleriet. När budgetäskandena för 2019 och framåt överlämnades i början av mars 2018 förklarade han att de ekonomiska tillskotten har bidragit till att öka förmågan men inte löst alla problem. Försvarsmakten har tvingats ”senarelägga, nedprioritera och sänka ambitionen i övningar, projekt och investeringar” och reducera antalet krigsförband. Sänkt förmåga i kombination med fortsatt försämrat säkerhetsläge utgör en ”risk” inte bara för Sverige utan för stabiliteten och säkerheten i hela regionen”.

En som hakat på den frispråkighet som Göranson och Bydén öppnat för är generalmajor Anders Brännström.

I BÖRJAN AV 2018 fick Anders Brännström beskedet att han inte var lämplig som chef för Försvarshögkvarterets totalförsvarsavdelning. ÖB avsatte Brännström från posten han knappt hunnit tillträda.

Enligt Anders Brännström var enda motivet till omplaceringen att Brännström uttalat sig kritiskt i medierna. ÖB replikerade att han välkomnar en ”öppen debatt och fri diskussion runt om i organisationen”. Det bidrar till ökad kvalitet men ”när tiden för diskussion är över måste var och en acceptera att vissa beslut inte alltid blir så som man själv hoppats ... det är en del av den militära professionen”.

Sett från ett yttrandefrihetsperspektiv är det inte ÖB som har att avgöra när det är dags att dra streck i debatten och lägga locket på. Det är upp till var och en när eller om man ska ställa in sig i ledet och hålla tand för tunga.

DET ÄR MÖJLIGT att det även finns andra, mer eller mindre outtalade, skäl till ÖB:s petning av Brännström. ÖB har rätt att förvänta sig lojalitet från alla försvarsanställda när det gäller att fullgöra sina uppgifter. Denna lojalitet får sägas inkludera ett visst mått av återhållsamhet vad man säger offentligt även utöver vad tystnadsplikten kräver.

Myndigheter har rätt att förvänta sig att anställda på centrala poster undviker att uttala sig så att det undergräver myndighetens beslut. Men att utsträcka lojaliteten till en beordrad tystnad i försvarsdebatten mer generellt vore att gå för långt.

Jag har inte gått igenom Brännströms uttalanden och artiklar. Av referaten att döma verkar han inte ha uttryckt sig så mycket starkare eller mer detaljerat än Göranson och Bydén.

Det finns ett starkt yttrandefrihetsintresse i att frågan om ÖB:s åtgärd mot Brännström utgör en förbjuden repressalie eller inte besvaras. Det bör bli en fråga för justitiekansler Anna Skarhed att utreda.

NILS FUNCKE

RÖS • EMP • HPM

- Avlyssningssäkra mötesrum
- RÖS, EMP, HPM-rum för datasäkerhet med kontorsmiljö
- Skärmningsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorberer, ferriter, filter, packningar, skärmväv
- Skärmade lådor/skåp för RÖS, EMP, HPM-skydd
- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm

Picture shows Shielded Container with ETS-Lindgren AWD-60 Door.

HELSINGBORG
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60

STOCKHOLM
Centralvägen 3, 171 68 Solna
0727-23 50 60

info@emp-tronic.se • emp-tronic.se

Uppkäftig!

Eller engagerad...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler engagerade kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

www.equipnor.se

OSS

SUPPRESSORS

Flera varianter av Ljuddämpare för Automatkarbiner, Kulsprutor och Prickskyttevapen | 5.56 | 7.62 | .338

OSS ljuddämparna är konstruerade för att ge överlägsen ljuddämpning utan negativ påverkan på vapnets funktion och prestanda! Den unika konstruktionen och patenterade Flow-Through™ teknologin riktar krutgaserna bort från skyttens ansikte, ögon och andningsvägar. OSS och Flow-Through™ teknologin antas nu som standard av militär och polis på flera håll i världen.

För vidare information kontaktar ni Jon på Equipnor AB

I INFORMATIONENS TJÄNST

Under hans ledning genomgick Försvarsmaktens kommunikation ett paradigmskifte. I rollen som informationsdirektör och myndighetens talesperson var han alltid nåbar på Twitter för den som ville diskutera försvarsfrågor och han uppmuntrade medarbetarna att delta i debatten. Officerstidningen har träffat **Erik Lagersten**.

Text: Josefine Owetz **Illustration:** Pia Koskela

2011 var ett händelserikt år för Försvarsmaktens kommunikationstjänst och förändringens vindar ven i korridorerna hos Informationsstaben inne på Högkvarteret. Det var dags för den konventionella myndighetskommunikationen att anpassas till teknikutvecklingen och mottagarnas förändrade behov.

I nya riktlinjer uppmuntrades Försvarsmaktens medarbetare att använda sociala medier och delta aktivt i samtalet och debatten om myndighetens verksamhet.

Som ett led i detta lanserades Försvarsmaktens bloggportal. ”Förändringen börjar här och nu”, skrev Erik Lagersten, dåvarande informationsdirektör, i det första blogginlägget som publicerades den 13 september 2011.

Några dagar tidigare hade överbefälhavare Sverker Göranson fattat beslutet om de nya riktlinjerna för Försvarsmaktens interna och externa kommunikation samt för sociala medier. Beslutet innebar i grunden en förändrad syn på kommunikationen inom Försvarsmakten.

”Försvarsmakten intar nu en särställning bland myndigheter genom det mest genomarbetade regelverket för sociala medier. Det gör vi dels för att vi tror på modern kommunikation men också för att det är en förtroendefråga för Försvarsmakten. Nuvarande och kommande medarbetare ska känna att vi tar alla berättelser på allvar och att vi vill höra dem”, skrev Erik Lagersten i blogginlägget.

SYFTET MED BLOGGPORTALEN, där både Försvarsmaktens egna bloggar och fristående bloggar av enskilda medarbetare fanns representerade, var att stimulera en försvarsdebatt och dialog med obefintlig styrning. Personalens roll som ambassadörer för myndigheten lyfts fram i flera av dokumenten.

”Vi vet att den trovärdigaste berättelsen kommer från enskilda medarbetare. Detta oberoende av om innehållet uppfattas som positivt eller negativt. Ju fler röster desto starkare organisation”, skrev Erik Lagersten.

Den nya hållningen uppfattades av många som en viktig signal

till de anställda om myndighetens syn på yttrande- och meddelarfriheten och sågs som ett viktigt paradigmskifte för Försvarsmaktens informationstjänst.

Varför var det viktigt att gå ut och uppmuntra till debatt bland de anställda?

– Rent principiellt handlade det om att en myndighet som har ett våldsmonopol ska vara ett föredöme. Om vi ska försvara demokratin mot yttre fiender, då är det också viktigt att vi är ett föredöme i frågor som rör yttrandefriheten. Därför var jag väldigt aktiv i att försvara dessa demokratiska värden under min tid som informationsdirektör. Det var viktigt för min del att få till en försvarsdebatt. All offentlig verksamhet mår bra av en intern diskussion om sitt eget varande och görande, säger Erik Lagersten.

HAN VAR FÖRSVARSMAKTENS informationsdirektör mellan åren 2008 till 2015 och det var under hans ledning som myndigheten gick från information till dialog och ett mer relationsskapande fokus.

Även om närvaron på sociala medier och viljan att diskutera, enligt vissa, borde ha kommit långt tidigare uppfattades den nya kommunikationsstrategin som ett viktigt steg framåt för myndigheten.

”Förändringen är inte oproblematisk och kommer att kräva mycket arbete. En ny syn på kommunikation ställer också krav på ledarskap när synpunkter som tidigare enbart kunde höras vid fikabordet nu kanske kommenteras i forum med många besökare. Tillåta, förstå, bemöta är viktiga honnörsord och förhållningsätt”, poängterade Erik Lagersten i blogginlägget som blev startskottet för den nya eran.

MYCKET VATTEN HAR hunnit rinna under broarna sedan Försvarsmakten tog de första stapplande stegen ut på sociala medier. I dag, 2018, har den försvarspolitiska debatten en helt annan roll och funktion i samhällsdebatten i stort, jämfört med vad den hade 2008 när Erik Lagersten tillträdde som informationsdirektör.

Efter många år av rätt knapphändig debatt kring försvarspolitik och Försvarsmaktens verksamhet började den ta form och ordentlig fart i bloggar och i sociala medier.

DET VAR UNDER dessa år som försvarsbloggarna slog igenom stort i den försvars- och säkerhetspolitiska debatten. Bloggar vid namn "Wiseman's wisdoms" och "Skipper" skrev initierat och inifrån Försvarsmakten om försvarspolitik och myndighetens verksamhet. Det som tidigare hade sagts bakom stängda dörrar på befälsrum fanns nu tillgängligt för allmänheten och politiker.

Snart blev försvarsbloggarnas innehåll en naturlig del av debatten och en vanlig källa till information för både anställda i Försvarsmakten, försvarspolitik och journalister – något som ibland innebar en del huvudbry och frustration i Högkvarteret, berättar Erik Lagersten. Men försvarsbloggarna medverkade också till utvecklingen av informationshanteringen.

– Jag tog de största stegen till Försvarsmaktens nya informationsstrategi när det blev helt uppenbart att förtroendevalda politiker läste mer vad som stod på olika försvarsbloggar än lyssnade på Försvarsmaktsledningen. Och när riksdagsledamöter agerade mer på det som stod i sociala medier än det som var Försvarsmaktens uppfattning. Det var ohållbart och då var vi tvungna att hitta en väg framåt, säger han.

VÄGEN FRAMÅT FÖR att ta kontroll över situationen – och myndighetens kommunikation – var alltså att uppmuntra till mer försvarsdebatt bland de anställda och att öka öppenheten för den egna verksamheten.

I inlägg på myndighetens egen blogg "Försvarsmakten kommenterar" började man nu redogöra för myndighetens uppfattning i olika aktuella frågor och kommentera sådant som det rapporterades om i medierna.

– Man fick en bredare bild och det blev uppenbart för medarbetarna i Försvarsmakten vad myndigheten hade för uppfattning i frågor. Det hade vi inte gjort innan på samma sätt. När vi bestämde oss för den nya strategin: att bemöta, lyssna och vara tydliga med var vi stod i frågor, då blev debatten väldigt annorlunda jämfört med tidigare år när vi inte tog debatten alls. Det var ett sätt att driva debatten i en för Försvarsmakten gynnsam riktning. Man kan inte leva i en organisation där väldigt många anonyma är kritiska mot myndigheten, säger Erik Lagersten.

Vid den här tiden var nämligen en del av den försvarsdebatt som fördes ofta högljud och från i tonen, berättar han. Anställda

Erik Lagersten var Försvarsmaktens informationsdirektör mellan åren 2008–2015.

gick anonymt ut och riktade missnöje och kritik mot Försvarsmaktens verksamhet och ledning.

En sund inre kritik är välgörande för Försvarsmakten men förakt och misstro är destruktivt. Detta måste tas på stort allvar och Försvarsmaktens chefer oavsett nivå behöver hitta sätt att på arbetsplatsen ta diskussionen kring detta. Problem löses bäst genom handling och dialog, inte genom att låta bitterheten rinna osedd och ohörd i anonyma inlägg på internet, skrev Erik Lagersten i ett inlägg på Försvarsmaktens webbplats i februari 2011.

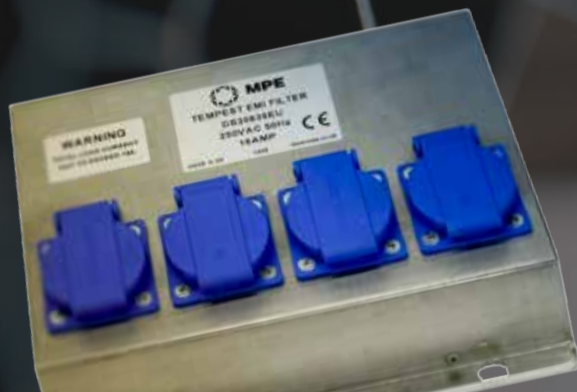
DEN FÖRÄNDRADE kommunikationsstrategin var också ett resultat av en övergång till ett insatsförsvar, i kombination med den vilande värnplikten och den personalförsörjningsreform som följde. För att locka frivilliga till grundutbildningen var Försvarsmakten tvungen att se sig mer som en arbetsgivare, något som ställde krav på en förändrad kommunikation som kunde sprida kunskap och skapa förtroende för Försvarsmakten och de nya uppgifterna.

TRANSPARENSEN ÖKADE, LIKASÅ interaktiviteten. Där informationstjänsten tidigare mest bestått av enkelriktade budskap började nu dubbelriktad kommunikation att föras via bloggar och

RÖS and TEMPEST Pluggable Filters

Has been designed to deliver optimum performance across the full frequency range and under all loading conditions.

Jolex

– for all your
EMC & Thermal solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

på Twitter. Myndighetens nya strategi var att börja kommunicera direkt med de som deltog i debatten.

– För att debatten ska bli konstruktiv krävs det att två parter deltar. Om inte myndigheten ger sig in i debatten så är det ju bara en sida som hörs och då blir det ingen debatt utan bara ett radikalt ifrågasättande av saker och ting. I många fall är man anonym av ett skäl och arg för att ingen hör en. Vi gick åt andra hållet och bejakade och bekräftade i stället, säger Erik Lagersten.

I rollen som Försvarsmaktens talesperson började han således att gå ut och svara direkt på enskilda personers inlägg i sociala medier och i försvarsbloggarnas kommentarsfält. Syftet var att förändra samtalstonen i debatten.

– Om myndigheten svarar på det du riktar till den och tar det du säger på allvar och för ett resonemang om saken så sjunker temperaturen. Det var det som hände. I stället för att vara fränt så blev det ett sänkt tonläge och mer resonemang än konfrontation. Det blev en mer konstruktiv debatt, säger Erik Lagersten.

Varför påverkades tonläget så mycket av det tror du?

– Det var en tillåtande attityd i det att Försvarsmaktsledningen gick ut och sa: Vi vill att ni hörs och vi vill höra vad ni säger. Vi bemötte och tog till oss saker som människor skrev till oss. Kombinationen med en ledning som tillåter och bekräftar de som säger någonting, det höjer det uppfattade låga taket i samtalsklimatet.

EFTER SJU ÅR som informationsdirektör lämnade Erik Lagersten Försvarsmakten hösten 2015 för jobbet som kommunikationsdirektör för Västra Götalandsregionen.

Hur stod det till med öppenheten i Försvarsmakten när du slutade?

– Jag lämnade i trygg förvisning om att vi hade åstadkommit någonting. Den referensram som man kan ha med sig är hur andra myndigheter såg på, och tog efter, hur Försvarsmakten arbetade. Jag har sett andra ta efter sättet som vi arbetade med att bemöta, debatera och ta in den debatt som förs i de officiella kanalerna. Om man ser till det så tycker jag att vi nådde väldigt långt. Framförallt sett till hur myndighetens informationsarbete sett ut historiskt, säger han.

NÄR OFFICERSTIDNINGEN TRÄFFAR Erik Lagersten har det gått några veckor sedan nyheten om generalmajor Anders Brännström briserade i medierna. Den efterföljande debatten och rapporteringen har kommit att handla en hel del om hur det

egentligen står till med öppenheten och yttrande- och meddelarfriheten i Försvarsmakten.

Det var en fråga som var aktuell även under Erik Lagerstens tid som informationsdirektör. Välformulerade riktlinjer om kommunikation och en tydlig uppmuntran till medarbetare att delta i debatten till trots – yttranden om ett repressivt klimat med lågt i tak fanns även då i myndigheten. Likaså diskussioner om ett avstånd mellan Högkvarteret och förbanden i synen på medarbetarnas yttrandefrihet i praktiken.

Vissa har i debatten uttryckt en rädsla för en tillbakagång till ökad slutenhet inom Försvarsmakten. Vad är din analys, har öppenheten inom Försvarsmakten tagit ett steg tillbaka?

– Det tror jag inte. Jag följer fortfarande försvarsdebatten och jag tycker att det är samma aktörer som hörs i debatten som på min tid. Det skulle förvåna mig om cheferna är särskilt annorlunda nu än när jag var infodirektör. Men jag tror att man måste ta den typen av diskussioner och frågeställningar på allvar. Det är förstås något som ligger bakom att man ens säger det. Sen om det de facto är så eller inte, det spelar mindre roll. Ibland skapas en bild som inte stämmer, då behöver denna alltid bemötas. Jag upplever i alla fall försvarsdebatten minst lika livaktig som tidigare med många diskussioner och långa trådar på Twitter.

Har det någon betydelse att vissa uttrycker en rädsla kring vad man får och inte får säga som anställd i Försvarsmakten, även om det inte stämmer?

– Diskussionen är förstås alltid besvärande. Jag tror att man måste ta det på allvar och markera var man står om medarbetarna säger att det är lågt i tak, annars blir det en verklighet. Men jag hade varit mer bekymrad om det här fallet hade rört en enskild medarbetare. För då hade man verkligen varit ute och tassat i markerna kring vad gäller grundlagsskyddet. Man kan inte dra riktigt lika stora växlar när det gäller en chef anser jag. Men det är besvärande och olyckligt att personalärenden ens kommer ut på det här viset, säger han.

Du kände 2015 att du hade åstadkommit saker i myndigheten. Det har gått tre år sedan du lämnade. Hur har ditt värre förvalts tycker du?

– Jag brukar aldrig kommentera mina efterträdarens sätt att lösa sina uppgifter. Mitt arv är det jag kan stå för, det andra får andra svara på. Men jag kan föra ett allmänt resonemang. Så här ser jag på det: Även om man har vunnit en seger måste man ständigt arbeta med den här typen av frågor. Om man inte har en levande debatt så finns risken att man tar ett steg tillbaka. Myndigheter med ett våldsmonopol måste vara särskilt aktsamma i de här frågorna. För en myndighet är det alltid ett misslyckande när debatten börjar föras externt och inte internt. Det är ett tecken på att man inte varit lyssnande. Man måste ständigt återta de här markerna och tydliggöra var man står i dessa frågor som rör yttrandefrihet, avslutar Erik Lagersten.

” Jag tror att man måste ta det på allvar och markera var man står om medarbetarna säger att det är lågt i tak, annars blir det en verklighet ”

Säkra framtida förmåga

Med över 6000 medarbetare hjälper vi våra kunder att skydda, förbättra och främja sina vitala intressen.

Genom teknisk och vetenskaplig expertis och i nära samarbete med våra kunder utvecklar vi innovativa lösningar som ger effekt idag och imorgon. Vi arbetar inom alla delar av livscykeln med att lösa våra kunders utmaningar.

Vi är en betrodd partner som levererar verksamhetskritiska lösningar på alla arenor inom följande områden:

- Autonomi
- Säkerhet
- Test & Evaluering
- Omvälvande Teknik
- Träning och Utbildning

QINETIQ

+46 8 660 86 00
Grev Turegatan 10
Box 5356
102 49 Stockholm, Sweden

customercontact@qinetiq.com
www.qinetiq.com

Avstängning av twittrande officer utreds av JO:

”DE HAR FÖRSÖKT BEGRÄNSA MIN YTTTRANDEFRIHET”

Justitieombudsmannen, JO, har inlett en utredning mot Försvarsmakten. Detta efter att en officer gjort en anmälan om att hans förband ska ha sagt åt honom att han inte får delta i försvarsdebatten på sociala medier. JO ska nu granska om agerandet utgör en kränkning av yttrandefriheten och ett brott mot repressalieförbudet.

Text: Josefine Owetz **Illustration:** Pia Koskela

Det var i december förra året som officeren, som vi väljer att kalla Gustav, blev inkallad till ett möte med sina chefer. På mötet konfronterades han med skärmdumpar på inlägg som han skrivit på Twitter och som handlade om Försvarsmaktens verksamhet.

Cheferna sa att de inte uppskattade att han uttryckte sig kritiskt mot företeelser i Försvarsmakten och angränsande myndigheter i det offentliga samtalet på sociala medier. Detta eftersom att det kunde skada förbandets verksamhet.

Inläggen innehöll inte några uppgifter som omfattades av sekretess och rörde inte det specifika förbandet i fråga. Men cheferna sa att de kände att de inte längre kunde lita på Gustav på grund av de åsikter han uttryckt i sociala medier.

– Jag bemötte deras frågor med att påpeka att jag som försvarsmaktsanställd har rätt att delta i debatten som vem som helst och att den rätten är grundlagsskyddad. Mina chefer frågade då: ”Hur vet vi att du inte kommer

att ha åsikter och skriva om vårt förband om du har åsikter om det här?”, säger Gustav.

Efter mötet blev han fråntagen sina arbetsuppgifter och tillgången till de produktionssystem som han vanligen arbetar i eftersom cheferna ska ha uttryckt att de inte längre hade förtroende för honom.

GUSTAV MENAR ATT förbandet vidtog dessa åtgärder mot honom som en direkt följd av att han hade deltagit i debatten i sociala medier, och att det därför är en inskränkning av hans yttrandefrihet, enligt hans anmälan till Justitieombudsmannen, JO, i början av januari.

I JO-anmälan skriver Gustav att hans inställning till det som skett är: ”Min arbetsgivare har ställt som villkor att jag, för att få fortsätta inneha min befattning, avhåller mig från att delta i försvarsdebatten” och att ”min arbetsgivare har inte beskrivit någon konkret skada som mitt deltagande i debatten på sociala medier kan medföra.”

JO har valt att inleda en granskning av ärendet och ska nu utreda huruvida Försvars-

” Jag bemötte deras frågor med att påpeka att jag som försvarsmaktsanställd har rätt att delta i debatten som vem som helst ”

maktens agerande mot Gustav är ett brott mot yttrandefrihetsgrundlagen.

– När det gäller såna här grundlagsfrågor som rör de grundläggande demokratiska rättigheterna, då blir jag stel och tråkig. Det är dessa värden som Försvarsmaktsanställlda ska stå upp för och försvara. Det finns inte utrymme för förhandling kring yttrandefriheten. Jag är antagligen inte den första och inte den sista som råkar ut för detta. Om jag inte vågar ställa mig upp och säga att det är fel, vem ska då göra det? Det är viktigt att vi står upp för de lagar som vi ska skydda, säger Gustav.

GUSTAV ÄR EN man i 30-årsåldern och har arbetat som officer i snart tio år. När Officerstidningen träffar honom har det gått lite

mer än två månader sedan mötet med cheferna. Tillvaron efteråt beskriver han som väldigt påfrestande och jobbig. Eftersom han inte längre har tillgång till de system som han vanligtvis arbetar med i sin befattning så är hans arbetsuppgifter kraftigt begränsade om dagarna. Att han fortfarande inte har tillgång till systemen beror på att förbandet efter mötet ansåg att de behövde föra frågan kring Gustavs agerande vidare. De menar att hans ställningstagande i frågan kring vad man kan skriva om i sociala medier inte är förenlig med den befattning han har, enligt ett dokument med förmedlad information från cheferna till Gustav, och som är bifogad i den JO-anmälan som gjorts.

Förbandet menar att de inte har uttryckt att det är fel av Gustav att delta i den allmänna försvarsdebatten på sociala medier, däremot

att ”det vi gjort är att påtala vikten av att vid arbete inom förbandets verksamhetsområde kan det i vissa situationer vara direkt olämpligt att uttrycka sig, oavsett media eller form”, enligt dokumentet.

EFTER ATT GUSTAV blev fråntagen tillgången till systemen skickade förbandet ärendet vidare till den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must, som ska göra en säkerhetsprövning av Gustav utifrån den specifika händelsen. Om det vid säkerhetsprövningen framkommer information som är av sådan art att en person kan antas ha brister i pålitlighet, lojalitet eller vara sårbar, fattar Must ett säkerhetsskyddsbeslut i personärendet. Beslutet formulerar vilken säkerhetsklass man får bli placerad i – och om man får vara placerad i någon säkerhetsklass överhuvudtaget.

I väntan på detta beslut har Gustav ingen möjlighet att bedriva sitt ordinarie arbete. Förbandschefen har försökt hitta relevanta arbetsuppgifter åt honom under tiden, men med varierad framgång.

”Sedan december har jag endast tilldelats ett fåtal arbetsuppgifter som alla legat långt under min kompetensnivå. De har dessutom varit otillräckliga för att fylla min arbetstid”, skriver han i JO-anmälan.

Kan du förstå dina chefers syn på det hela? Att åtgärderna görs för att de vill skydda verksamheten?

– Det finns ett högt säkerhetsmedvetande hos alla på förbandet och de vill bara det bästa för organisationen. De är rädda att deras rykte ska få sig en törn. Jag köper det argumentet. Det finns en anledning att jag inte skriver om det jag gör på jobbet om dagarna, eftersom mycket omfattas av sekretess. Men i övrigt har jag all rätt i världen att ha åsikter. Man måste vara klar över vad som omfattas av sekretess och vad som inte gör det, säger Gustav.

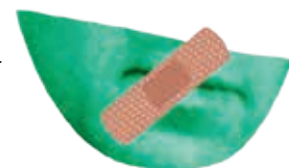
Gustav säger att hans tillvaro efter det där mötet i höstas har varit närmast Kafkalik. Romanen ”Processen” av Franz Kafka handlar om en man som en morgon blir häktad utan att få reda på orsaken till varför eller vilket sorts brott han är anklagad för.

– Jag frågade mina chefer vid mötet om de tyckte att jag hade röjt något som var sekretessbelagt. Nej, sa de då. Och sen frågade jag om de var rädda för att jag skulle röja något sekretessbelagt. Nej, sa de då också. Varför klipper man all min tillgång till mina arbetsuppgifter om man samtidigt säger att de litar på mig? Jag har alltid varit lojal mot Försvarsmakten under hela min karriär, säger Gustav och fortsätter:

– Det känns som ”Processen” av Kafka. Man blir häktad för ett brott som de sedan inte kan säga vad det är. Jag får ingen inblick i hur processen går eller vad som väntar mig. Jag vet ju dock hur det slutar för mannen i romanen ...

Han ler ett uppgivet leende.

– Sannolikheten att min militära karriär är slut efter detta bedömer jag som stor, men jag tycker ändå att den här frågan är för principiellt viktig för att inte göra en anmälan. De har försökt att begränsa min yttrandefrihet, det är glasklart, säger Gustav.

” Sannolikheten att min militära karriär är slut efter detta bedömer jag som stor ”

GUSTAV HAR I flera år deltagit i den försvarsdebatt som pågår i sociala medier, framför allt på Twitter. Han twittrar under sitt för- och efternamn, men har aldrig skrivit ut vilken befattning han har eller var i Försvarsmakten han arbetar.

Han tar upp mobiltelefonen och visar två av de tweets som hans chefer hade åsikter om. Det ena inlägget består av kritik mot väntetiderna på förrådet, det andra är en kommentar om en upphandling hos Försvarets materielverk.

– En anledning till att jag deltar i försvarsdebatten är för att jag anser att det finns vissa saker som inte fungerar, som materielprocessen. Och det kan ju inte vara något av en nyhet för någon i Försvarsmakten. Men mina chefer sa att de tyckte det var väldigt olämpligt att uttrycka sig på detta vis. De sa att de inte visste om de ville jobba med någon som mig.

SIGSAUER®

P365

MINST I KLASSEN
STÖRST NÄR DET GÄLLER

SIG SAUERs nya P365 ökar din trygghet vid dolt bärande. Högre kapacitet (10+1) i ett mindre format med SIGLITE mörkerriktningsmedel som standard. Håll linjen.

MP-SEC International AB är distributör av SIG SAUER för svenska myndigheter.

MP-SEC

INTERNATIONAL

Privatpersoner är välkomna till Terrängbutikerna och terrang.se

MP-SEC International AB
Metodvägen 8, 435 33 Mölnlycke
info@mp-sec.com 031-13 30 70
mp-sec.com

S

salomon

INGA VANLIGA KÄNGOR

Med Salomon Forces på fötterna ökar både kraft och uthållighet. Gore-Tex® bidrar till ökad komfort och understödjer således ditt stridsvärde.

Salomon Forces är en fältmässigt anpassad produktlinje, framtagen och anpassad efter hårda krav ställda av professionella användare.

QUEST 4D GTX® FORCES

Stabil som en bergskänga, rörlig som en terränglöpare. Rejäl och mångsidig känga för alla typer av terräng och uppgifter.

BUTIKSPRIS: 2 195 kr

XA FORCES MID GTX®

En lättviktare för snabb framryckning i kritiska situationer. Yttersulan är nu stadigare än någonsin, vilket ger ökad stryktålighet och stabilitet i sida.

BUTIKSPRIS: 1 995 kr

Terräng

UTRUSTNING FÖR UPPGIFTEN

STOCKHOLM: Kungsholmsgatan 20
GÖTEBORG: Friggagatan 10D
MALMÖ: Sallerupsvägen 152
terrang.se

Vad tänker du om det?

– Folk är ju på sociala medier i dag. Det är nog en generationsfråga. En äldre generation förstår sig nog inte på tonfallet och i vilken kontext som saker sägs. När de läser enskilda utdrag förstår de inte kontexten. Det är klart att enskilda och godtyckligt utvalda tweets kan ses som märkliga, säger Gustav.

GUSTAV KÄNNER SJÄLV att han har god kunskap om Försvarsmaktens sociala medier-policy och har läst den handbok som gavs ut av myndigheten 2013.

Han skriver aldrig på Twitter om sitt arbete, eftersom mycket av den verksamheten omfattas av sekretess. Gustav berättar att Musts guide om säkerhetsmedvetande i sociala medier varit en bra vägledning för honom. I övrigt har han inte fått någon utbildning i vad han får och inte får skriva om.

– Jag har också påpekat för mina chefer att myndighetens sociala medier-policy uppmanar medarbetarna till att delta i debatten. Men det är som vanligt inom Försvarsmakten: man säger en grej och gör en annan. Avståndet är stort mellan Försvarsmaktsledningen och förbanden. Ledningen har en åsikt och skriver det i ett styrande dokument och sen fungerar det på ett annorlunda sätt på förbanden, säger han och fortsätter:

– Bara det faktum att det här kan hända gör att man börjar ägna sig åt någon form av självcensur. Jag har blivit medveten om det jag skriver. Men jag känner mig ändå säker på var jag står och var gränserna går. Men jag tänker mig att det finns många i myndigheten som inte är lika säkra. Speciellt inte efter Brännström-fallet.

GENERALMAJOR ANDERS Brännström, ja. I samma veva som utredningen mot Gustav pågår spelas ett annat personlärende upp för öppen ridå. Ett ärende som har fått Gustav att fundera ännu mer på hur det står till med öppenheten och synen på yttrandefrihet i Försvarsmakten, berättar han.

– Jag tror att många chefer bara genom agerandet mot Brännström tänker att liknande agerande är sanktionerat längre ner i organisationen. Som utomstående kan jag bara göra en tolkning av Brännströmfallet: han fick repressalier för det han sagt i media. Gäller det här generellt i myndigheten undrar nog många. Jag tror att många

kommer ägna sig åt självcensur efter detta. Särskilt soldaten i ledet. Jag upplever att det har hänt mycket sedan Lagerstens (Erik Lagersten, informationsdirektör fram till 2015, reds.anm) tid vad gäller öppenheten i organisationen, säger Gustav.

JO HAR BEGÄRT att Försvarsmakten ska yttra sig över anmälan och komma in med sitt remissvar. Inledningsvis var sista datumet för detta satt till 29 mars. Försvarsmakten kontaktade i början av mars JO och begärde mer tid på sig, något som beviljades. Remissvaret ska nu vara inne senast 27 april.

Försvarsmaktens presschef, Philip Simon, säger till Officers-tidningen att de i nuläget inte kan kommentera JO-anmälan då Försvarsmaktens yttrande i ärendet fortfarande är under beredning.

JOSEFINE OWETZ

Nils Funcke, journalist och yttrandefrihetsexpert, kommenterar JO-anmälan mot Försvarsmakten så här:

1. – Gustav har i grunden rätt. Ingångsvärdet är att ingen kan berövas sina demokratiska fri och rättigheter. Att vidta straff- eller arbetsrättsliga åtgärder mot någon som utnyttjat sin yttrandefrihet, demonstrationsfrihet eller religionsfrihet får bara ske om det har stöd i lag.

2. – Det verkar finnas enighet mellan Gustav och förbundet att han inte lämnat uppgifter som faller under sekretess. Av det som framgår av tillgängliga handlingar har Gustav enbart uttalat mer generell kritik av verksamheten inom andra delar av Försvarsmakten. Det är svårt att se hur denna kritik på ett påtagligt sätt skulle kunna skada myndighetens verksamhet.

Foto: Magnus Bergström – TT

3. – Förbundet ska självfallet värna om verksamheten och möjligheterna till samverkan med andra parter. Om ledningen bedömer att någon genom sina uttalanden riskerar att denna tillit och därmed att den framtida samverkan skadas får det anses rimligt att det framförs till vederbörande. Men det måste då ske på ett icke hotfullt eller ultimativt sätt. Det måste också framföras så att det inte kan tolkas av mottagaren som en inskränkning i vederbörandes yttrandefrihet.

4. – Att mot denna bakgrund och det som hittills är känt begära att det görs en ny säkerhetsskyddsprövning av Gustav framstår som en alltför långtgående åtgärd från myndigheten. Och det oavsett vad prövningen kan komma fram till, säger Nils Funcke.

Försvarets kommunikationsdirektör:

”VI VILL HA EN ÖPPEN FÖRSVARSDEBATT”

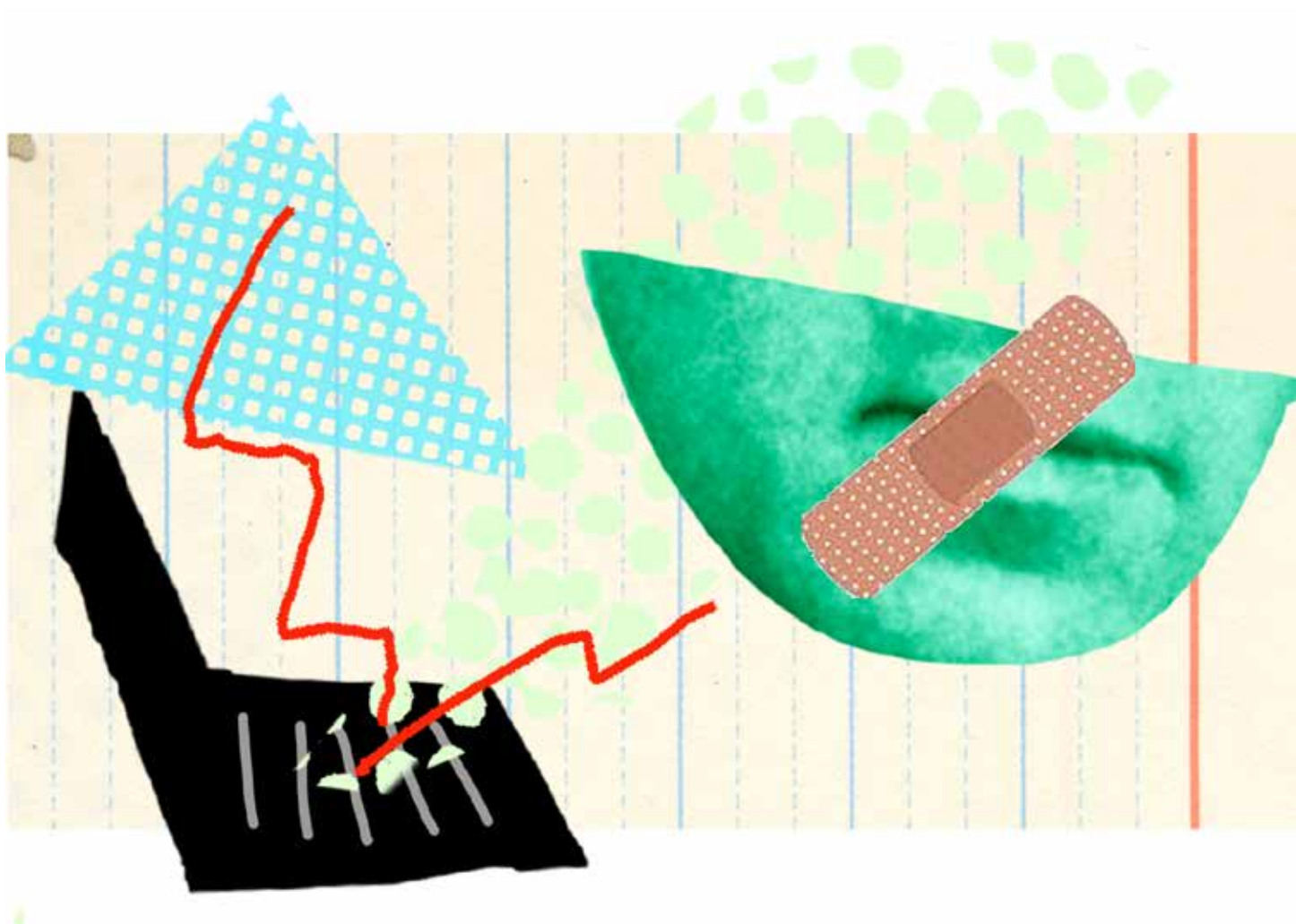
Den senaste tiden har det förts diskussioner om hur det står till med öppenheten inom Försvarets makt. Frågor kring vad man får säga och inte som Försvarets maktanställd – och hur det står till med yttrandefriheten i den myndighet som är satt att försvara den – har lyfts av både anställda, politiker och debattörer. Vad tänker **Marcela Sylvander**, Försvarets maktens kommunikationsdirektör, om reaktionerna?

Text: Josefine Owetz **Illustration:** Pia Koskela

– Givet den bild som har landat in hos media och i sociala medier så kan jag förstå de reaktionerna. Men utan att gå in på detalj, har media valt att spegla en bild av det här fallet och det har kopplats till just yttrandefrihet. Där har vi försökt kommunicera så gott vi känner att vi kan göra, givet vårt arbetsgivarperspektiv, vad det här handlar om och vad den bredare bilden är. Men mediabilden har landat in på ett, för oss, olyckligt sätt. Det är bekymmersamt eftersom det är en bild av Försvarets makt som inte är sann, säger Marcela Sylvander.

Är det besvärande att anställda uttrycker den typen av tankar om rädsla och osäkerhet kring vad de vågar säga offentligt?

– Det har inte skett någon skillnad i vår policy eller hur vi förhåller oss till den fria debatten. Inte heller kring vad vi anser om sociala medier och medarbetares närvaro och deltagande i debatten där. Det är ingenting där som överhuvudtaget har förändrats. Men reaktionerna är en spegling av den debatt som varit och den bild som har utmålats i media. Det är klart att det inte är bra kortsiktigt för Försvarets maktens rykte och förtroende.

Men diskussionerna som förts i sociala medier och i traditionella medier om att taket ska ha sänkts i Försvarsmakten och att samtalsklimatet förändrats. Vilken betydelse har det ute i organisationen, tror du?

– Jag känner inte igen mig i den bilden överhuvudtaget. När jag åker runt på förbanden och pratar med chefer och medarbetare så får jag inte den typen av frågor kring vad man får och inte får säga. Jag upplever att det är väldigt högt i tak, det framförs synpunkter om högt och lågt. Det är osminkat och rakt på. Jag tror att väldigt många av oss som är ute på förbanden skulle ge en annan bild än att taket är lågt där. Vi har varit tydliga från Försvarsmaktsledningens håll att vi välkomnar en fri och öppen debatt. Överbefälhavare Micael Bydén har också varit väldigt tydlig med det i sitt ledarskap. Vi kan inte göra något mer än att återigen visa att vi vill ha en öppen debatt, för den är helt nödvändig.

Har ni lyckats sprida den bilden ute i organisationen också?

– Ja, det tycker jag nog att vi har. Men alla har förstås rätt till sin känsla och åsikt. Men det här är min känsla och bild av det.

Varför är det viktigt med en försvarsdebatt bland myndighetens anställda, anser du?

– Därför att de anställda är Försvarsmaktens ambassadörer, både inåt och utåt. Vi har en utmaning i Sverige i dag i det att många tycker att vi ska ha ett försvar, men det är färre som har kunskap om vad Försvarsmakten gör. Genom att ha en debatt och ge en bild av vår verksamhet, och i det även problematisera kring det som inte funkar och borde bli bättre, så lyfter man kunskapsnivån för de här frågorna. En försvarsdebatt är alltså helt avgörande.

Försvarsmakten är satt att försvara de demokratiska värdena, där ingår yttrandefriheten. Vad får man för utbildning i dessa frågor?

– Jag skulle nog vilja säga att diskussionen vad man får och inte får säga är ganska tydlig. I vår verksamhet ligger en aspekt av vad som är skyddsvärd verksamhet, sekretess och så vidare. Den diskussionen får man som nyanställd i Försvarsmakten, oavsett nivå, till sig. Det ligger i sakens natur lite grann att den här typen av frågor tas om hand. När man kommer innanför förbandets grindar får man veta vad man får och inte får göra och skriva i sociala

medier, och där finns handboken som ett stöd. Dessutom stöttar också kommunikatorerna på varje förband både chefer och medarbetare.

Hur är kunskapen bland de anställda i stort om yttrandefriheten skulle du säga?

– Vi har inte upplevt att det råder en osäkerhet kring vad man får och inte får skriva om i sociala medier. I mediacentret får vi samtal varje dag med frågor från alla nivåer på förbanden och vi har inte fått en ökad frekvens på frågor kring vad man får och inte får säga i Försvarsmakten den senaste tiden. Vi har inte fått signaler om att det skulle råda en osäkerhet i dessa frågor och med det stödet skulle jag säga att kunskapen är hyfsad inom det här området.

Något som yttrandefrihetsexperten Nils Funcke tar upp är att chefer som kommit upp till en viss position också blir företrädare för sin arbetsgivare. Vad får Försvarsmaktens chefer för utbildning kring detta område, vad man som chef får säga och inte?

– De här frågorna ingår i de chefsutbildningar som man går. Som chef i Försvarsmakten har jag en större lojalitetsplikt mot min arbetsgivare och en större förväntan på mig att jag som chef driver vissa frågor i en riktning. Det är klart att det finns ett större ansvar. Jag har större ansvar som chef att värdera den kommunikation som jag själv går ut med. Som chef måste man tänka på vad det får för betydelse om jag säger si eller så.

När kommer nästa utgåva av Försvarsmaktens handbok i sociala medier ut till de anställda?

– Vi pratade om det nyligen. Vi har inget datum satt men vi kommer att uppdatera den. Handboken kom ut 2013, men den är förvånansvärt aktuell kan jag konstatera. Vissa medier har ökat i betydelse, medan bloggar kanske inte är lika vanligt nu som det var 2013. Det finns några ämnen som man kan belysa lite mer i nästa handbok, bland annat frågan kring påverkansoperationer. Det omhändertas inte i nuvarande handbok för det var inte aktuellt då. Men överlag är jag förvånad över att handboken är så pass aktuell fortfarande.

För mig som utomstående upplever jag att det har hänt något med Försvarsmaktens kommunikation det senaste året. Har du gjort något aktivt beslut i att förändra något i hela kommunikationsstrategin sedan du tillträdde?

– Jag hoppas att det har förändrats lite grann under de här två åren sedan jag kom hit. Men jag har gjort ett aktivt val att inte ändra det som står i handboken eller i den riktlinje som finns för Försvarsmaktens kommunikation. Det finns ingen anledning att göra det för de är fortfarande aktuella.

Det finns inget ställningstagande att gå mot en ökad slutenhet i myndighetens kommunikation, som vissa gör gällande att ni har gjort?

– Absolut inte. Tvärtom. Det finns inget i våra riktlinjer för kommunikationen som tyder på att vi skulle ha ändrat det i någon

” Det har inte skett någon skillnad i vår policy eller hur vi förhåller oss till den fria debatten ”

slutenhetsriktning. Det finns en anledning att vi har låtit vara dem vara som de är. Och det är ju för att de är bra. Däremot ska vi ta fram en handbok för hela Försvarsmaktens kommunikation, där allting som rör dessa frågor kommer att ingå.

Du har valt att vara mer tillbakahållen på Twitter jämfört med din föregångare.

Hur gick dina tankar när du tillträdde kring den delen av kommunikationen, som Lagersten implementerade så tydligt på sin tid?

– För mig är det viktigt att försöka bygga Försvarsmaktens officiella kanaler och officiella kommunikation mer och vara mer aktiv där. För när det blir ett brus och skapas osäkerhet kring en fråga så är det viktigt att vi är tydliga att det är Försvarsmakten som tycker en viss sak, och det ska stå på våra officiella konton. Jag har lagt en del energi på att boosta upp de delarna. Och själv sett mitt eget Twitterkonto som en understödande roll i det.

Vad vill du skicka med till anställda som läser detta och som känner sig osäkra kring vad man får skriva och inte i sociala medier eller uttala sig till media om?

– Jag vill skicka med att om man känner osäkerhet kring vad man får säga och inte kan man ta kontakt med kommunikatorerna på förbandet där man är eller ringa direkt till oss så får vi hjälpa åt att ge råd. Men med det sagt: vi får in få samtal om detta. Många medarbetare är aktiva på ett otroligt professionellt och positivt sätt. Men vi finns här för att stötta i dessa frågor.

Men så länge det inte rör saker som omfattas av sekretess, borde man inte känna sig trygg i det? Utan att behöva kontakta kommunikatorer innan man går ut och tycker något?

– Yttrandefriheten är självklart total för alla i offentlig verksamhet. Du får tycka och uttrycka vad du vill. Men om man ändå känner osäkerhet kring vad som är sekretess eller inte sekretess så kan man be om hjälp. Vi jobbar dagligen med frågor som balanserar på detta. Och det är sunt att man ibland känner osäkerhet kring dessa frågor. Tyder på förnuft att man i den situationen ringer in och frågar.

Vill du tillägga något?

– Det jag vill trycka på och betona är svaret på frågan kring om det har det skett någon förändring visavi vår öppenhet och vår syn på medarbetares rätt att uttrycka sig i debatten? Nej, det har det inte. Tvärtom. Vi vill ha mer av det. Försvarsmakten och Sverige behöver mer av det, avslutar Marcela Sylvander.

Marintaktisk chef på Marinstridsdagarna:

”JAG ANSER ATT VI REDAN ÄR I GRÅZONEN”

Öppningsdagen av Marinstridsdagarna handlade främst om totalförsvaret och värdegrundsfrågor. En annan återkommande fråga var hur man agerar i gråzonen och bedömningar av säkerhetsläget på en glidande skala.

När tioårsjubilerande Marinstridsdagarna inleddes i Konserthuset i örlogsstaden Karlskrona den 23 januari nämnades knappt utvecklingen i Ryssland. En stor skillnad jämfört med tidigare år då Putin och den ryska försvarspolitiken varit huvudnumret vid sidan av det allt tätare samarbetet med Finland. Årets tema var gråzon och något det talades en hel del om var hur Försvarsmakten och andra myndigheter ska agera om Sverige hamnar i ett säkerhetsmässigt osäkert läge. Flera talare tog upp frågor som vem som ska göra de säkerhetsmässiga bedömningarna, hur man ska agera på olika signaler och vilken myndighet som ska göra vad. Vart efter dagen gick blev det tydligt att frågorna är fler än svaren och att alla inte gör samma bedömning av läget.

– **JAG ANSER ATT** vi redan är i gråzonen, sa marintaktisk chef, Anders Olovsson. Nu jagar vi triggers. Blir gråzonen mörkare, ljusare eller förblir den oförändrad? Att vi inte pratar mer om detta tycker jag är bekymmersamt.

Enligt Anders Olovsson har den svenska marinen en bra men bräcklig grund att stå på med hänvisning till att ”för få är ordentligt pålästa”. Han sa också att det finns en utvecklingspotential i utnyttjandet av den sjöoperativa helikoptern liksom inom den marina logistiken.

Marinchefen, Jens Nykvist, var en av de talare som lyfte värdegrundsfrågan. Han kallade myndighetens jämställdhetsarbete för

ett misslyckande och menade att svenska försvaret aldrig skulle nå full operativ effekt om organisationen inte förmådde att inkludera alla krafter.

– Vår värdegrund är en förutsättning för all utveckling, sa han.

FREDRIK NORDENMARK FRÅN Högkvarteret menade att det inte är Försvarsmaktens värdegrund som är problemet, utan att man inom organisationen inte lyckats tillämpa den.

– Försvarsmaktens uppdrag är inte att fostra goda medborgare, men värdegrunden ligger i den militära professionen, sa han. Om bilden av oss är som den i filmen Repmånad, vilka kommer då att söka hit?

Även uppbygganden av totalförsvaret var en fråga för dagen. Bengt Johansson, forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), pekade bland annat på behovet av tydliga gränsdragningar och överenskommelser mellan Försvarsmakten och övriga myndigheter.

– Vem som ska göra vad om Sverige hamnar i en gråzon måste redas ut, sa han. Det spelar kanske inte så stor roll vem som tar hand om de olika uppgifterna, men vem som bär ansvaret måste vara tydligt klarlagt.

BENGT JOHANSSON LYFTE också fram brister inom totalförsvaret där det råder brist på allt från reservkraftverk till vårdplatser.

Foto: Michaela Linge

Moderatorer Sofia Lövenborn, Sjöstridsskolan, och Ingebrikt Sjövik, Fjärde sjöstridsflottiljen.

Robert Egnell, Försvarshögskolan

Foto: Michaela Linge

Foto: Kristina Swaan

Jens Nykvist, marinchef, Anders Olovsson, marintaktisk chef.

Inledning av marinens musikkår.

Foto: Michaela Linge

Han pratade även om livsmedelsförsörjningen och tillförseln av gods som i dag ser annorlunda ut jämfört med innan totalförsvaret monterades ner. Då omfattade logistiken stora lagerbyggnader. Numera ligger lagren ofta på lastbärarna.

– I dag är mycket beroende av just in time och ständiga flöden snarare än stora lager. Många av lastbilschaufförerna är inte längre svenska och risken är stor att de skulle försvinna från våra gator i händelse av en kris.

”Om bilden av oss är som den i filmen Repmånad, vilka kommer då att söka hit?”

den växande, ryska flottan.

– Mycket av det som byggs på de ryska varven är avsett för Svartahavsflottan, sa han.

Men lite Ryssland blev det ändå. Bland annat genom Marintaktiska chefen Anders Olovsson. Han konstaterade att den ryska marinövningen Zapad som hölls samtidigt som Aurora, blev mindre än förväntat. Dessutom tonade han ner hotet från

LINDA SUNDGREN

Cyberförsvarsdagen 2018

– CYBERSÄKERHET I NATIONENS INTRESSE

Den 14 februari ägde den årliga Cyberförsvarsdagen rum. Företrädare för myndigheter och företag samlades kring temat "cybersäkerhet i nationens intresse".

Cyberförsvarsdagen arrangeras årligen av branschorganisationen Säkerhets- och försvarssäkerhetsföretag, SOFF, tillsammans med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Försvarsmakten. Syftet med dagen är att främja dialog mellan försvarsindustrin, försvarsmyndigheterna och politiker kring området cybersäkerhet och cyberförsvar.

Försvarsminister Peter Hultqvist inledningstalade på konferensen och talade om att cybersäkerhetsfrågor får allt större betydelse i utrikes- och säkerhetspolitiken, liksom för den nationella säkerheten.

"Cyberdomänen, eller cyberrymden, vad vi än väljer att kalla den, har kommit att bli en ytterligare arena för militär och annan verksamhet. Den trenden har varit tydlig under en tid. Tidigare rapporter från försvarsberedningen har lyft fram de problem och risker som präglar cyberdomänen. Den tilltagande antagonistiska dimensionen i cyberrymden gör det nödvändigt att utveckla och stärka cyberförsvarsresurser", sa försvarsminister Peter Hultqvist i sitt anförande.

DET FÖRSVARSPOLITISKA inriktningsbeslutet från 2015 innehöll ett tydligt och nytt steg i arbetet med svenskt cyberförsvar. Han nämnde särskilt att regeringen gett Försvarsmakten, i nära samarbete med Försvarets radioanstalt, FRA, i uppdrag att utveckla och förstärka svenskt cyberförsvar, inklusive förmågan att genomföra operationer i cybermiljön. FRA nämner i sin årsrapport för 2017 att man under det gångna året uppdagat ett flertal avancerade cyberangrepp mot mål i Sverige.

Han tog också upp utmaningen med kompetensförsörjning inom cyberområdet, något som Sverige delar med många andra länder. Personal med rätt kunskap behövs till cyberförsvaret, likaså flera olika funktioner inom det allmänna informations- och cybersäkerhetsområdet. Han betonade vikten av att det måste finnas en samverkan med näringslivet i cybersäkerhetsfrågan, inte minst för teknikutvecklingen:

"Cyberförsvar är teknikintensivt. Dels för att hålla jämna steg i teknikutvecklingen som sådan. Dels för att teknikutvecklingen ger allt fler möjligheter att orsaka påverkan eller skada på exempelvis kritisk infrastruktur. Det måste samtidigt betonas att teknikutvecklingen också är ett medel för att stärka vårt skydd. Här spelar det privata näringslivet också en viktig roll", sa Peter Hultqvist.

Under den resterande förmiddagen antrades scenen av bland annat Richard Oehme från PwC, som gav en lägesbild över hur sårbart Sverige är i cyberhänseende och han gjorde även en internationell och historisk utblick över olika cyberhändelser innefattandes alltifrån undervattenskablar som kapats av jordbävningar till massiva IT-angrepp som Cloudhopper.

ERIK WENNSTRÖM, generaldirektör för Brottsförebyggande rådet, Brå, tog bland annat upp hur Sverige står sig i internationella index gällande hur väl förberett Sverige som land anses vara för en cyberattack och där hamnade Sverige på 17:e plats i ett index från 2017, och han konstaterade också med en tårbitsliknande bild att staten i jämförelse med för ett par decennier sedan numera har en betydligt mindre direkt kontroll över till exempel cyberinfrastrukturen.

Därefter talade Hosuk Lee-Makiyama, från tankesmedjan ECIPE, om de ekonomiska effekterna av spionage med fokus på cyberspionage, och han konstaterade att många länder använder cyberspionage för att inhämta information som sedan tillförs den egna industrin, vilket kan ge stora positiva ekonomiska effekter för det egna landet.

Övriga talare under förmiddagen tog bland annat upp de juridiska och folkrättsliga aspekterna av cyberförsvar och cyberkrigföring, hur AI, artificiell intelligens, kan påverka utvecklingen i stort och mer specifikt om hur Försvarsmakten arbetar med AI, och att man tittar på hur man kan använda AI inom till exempel beslutsstöd och ledningssystem.

Under förmiddagen hölls ett panelsamtal där det konstaterades att vad gäller hotbilden mot själva valprocessen i höst är det en styrka att Sverige har en decentraliserad och manuell valprocess. I det andra panelsamtalet diskuterades hur man kunde identifiera riskerna på cyberområdet. En paneldeltagare lyfte att det är viktigt att man börjar med att åtgärda de grundläggande bristerna som vi har med oss sedan 90-talet gällande att man till exempel väljer ett för enkelt lösenord.

EFTERMIDDAGSPASSET INLEDDES av Sara Backman, från Secana Cyber Security, som redogjorde för krishanteringsprocessen när krisen väl inträffar och hon lyfte även begreppet "cyberhygien" som innefattar vikten av att ha en grundläggande medvetenhet om riskerna i cyberrymden och att själv agera för att undvika och minimera riskerna i sitt användande av digitala verktyg.

Även om det utöver de generella förhållningssätten inte gavs några konkreta tips på vad som utgjorde en god "cyberhygien" var det underförstått att det som avsågs var basala saker som att inte klicka på länkar i mejl från suspekta avsändare och tillse att man har ett bra lösenord och uppdaterat viruskydd, samt att man tillser att kryptera skyddsvärd information.

Sedan ändrades scenen av en panel med företrädare från Försvarsmakten och privata säkerhetsföretag och där en av de viktigaste poängerna var att för att skapa ett bra cyberförsvar måste det finnas en bra samverkan mellan de offentliga aktörerna och näringslivet. Men som en paneldeltagare uttryckte det måste en sådan samverkan också skapa ett mervärde för både de offentliga och de privata aktörerna, för att de privata aktörerna ska tycka att det är meningsfullt att delta.

På eftermiddagen hölls en politisk debatt mellan Hans Wallmark (M), Daniel Bäckström (C) och Åsa Lindestam (S) där

de var förhållandevis eniga om mycket och de lyfte bland annat vikten av att arbeta med att skapa fler utbildningsplatser för att arbeta med kompetensförsörjningsfrågan på cybersäkerhetsområdet och inom IT överlag. I slutet av debatten sprack dock enigheten när deltagarna började diskutera Transportstyrelsen och vilken regering som bär ansvaret för skandalen.

SIST AV TALARNA FÖR dagen var Beatrice Ask (M) som delgav publiken sina reflektioner över det hon hört under dagen. Hon lyfte begreppet "cyberhygien" som var ett ord som återkommit flera gånger under dagen, att det är viktigt att arbeta med kompetensförsörjningen inom IT- och cyberförsvarsområdet, och hon avslutade i hoppfull anda med att konstatera att hon är övertygad om att vi kommer att greja de utmaningar vi står inför på cyberområdet.

Dagen innehöll många intressanta seminarier som belyste olika aspekter på cyberförsvar och cyberkrigföring, samt hur hotbilden ser ut och vilka enorma utmaningar vi står inför gällande att hantera risker på alla nivåer och dessutom tillse att vi har en fungerande och tillräcklig kompetensförsörjning av människor som kan arbeta med IT och IT-säkerhet överlag.

En annan sak var att det pratades mycket om behovet av samverkan mellan offentlig sektor och näringslivet och att det är viktigt att man utökar och utvecklar existerande samverkan. Dock sades det väldigt lite konkret om hur denna samverkan ska gå till i praktiken och på vilket sätt den bör utökas. Till nästa års upplaga av Cyberförsvarsdagen efterlyses dock fler föredrag och paneler där man pratar mer om "hur" man ska samverka snarare än "att" man måste samverka mer.

BJÖRN WEGNER

Skrubent inom säkerhetspolitik och krisberedskap och producent av podcasten "I Krig och Fred".

FÖRBUNDSNYTT

SENASTE NYTT FRÅN
OFFICERSFÖRBUNDET

MEDLEMSSTATISTIK

Yrkesverksamma, 14/3 2018

Officerare	6925 (-50)
Specialistofficerare	1905 (+25)
Soldater och sjömän	4506 (-5)
Övriga	337 (+9)
Summa	13694

Förtydligande kring jour och beredskap

Officersförbundet har vid flertalet tillfällen uppmärksammat på att tillämpningen av beredskap varierar mellan olika organisationsenheter. I syfte att förtydliga har förbundet lyft frågan i avtalsråd.

Vi är nu överens med Försvarsmakten att om en medarbetare är planerad i arbetstidslista, med beredskap måndag – söndag, så ska medarbetaren erhålla beredskaps-

ersättning för hela perioden och inte enbart under helgen, vilket vi sett ett antal exempel på. Avser beredskapen enbart lördag–söndag skall detta framgå av arbetstidsplaneringen (listan).

En annan fråga som aktualiserats är skillnaden mellan jour och beredskap. Officersförbundets grunduppfattning har alltid varit att det är inställetiden för att utföra arbete som är avgörande för när jour skall tillämpas.

Ett exempel är när en individ bär med sig en kryptobiltelefon. Kravet på individen kan vara att kunna upprätta ett hemligt samband på 15 minuter, det vill säga att utföra arbete.

Officersförbundet har kommit överens med Försvarsmakten om att det är just tidskravet på 15 minuter som gör att jour tillämpas i detta fall, även om inställetiden till arbetsplatsen är satt till två timmar.

– Vi ser positivt på att Försvarsmakten nu förtydligt instruktionsen om när och hur personal ska sättas i jour eller beredskap. Detta ger en tydligare följsamhet med avtalet och bättre förutsättningar för våra medlemmar säger Fredrik Norén, ombudsman på Officersförbundet.

Snart dags för medlemsundersökning

Inom ett par veckor påbörjas Officersförbundets stora medlemsundersökning.

Ett antal tusen av er kommer att få hem ett brev där ni bjuds in att deltaga. Enkäten som vi då vill att ni ska fylla i genomförs digitalt och ni som slumpmässigt valts ut kommer att få tydliga instruktioner i brevet.

Våra återkommande medlemsundersökningar är en mycket viktig del i förbundets arbete. De ger oss en unik möjlighet att se hur ni

som medlemmar faktiskt uppfattar oss som förbund och hur bra eller dåligt vi lyckas leva upp till era förväntningar. Samtidigt bidrar resultatet till att vi på ett tydligare sätt kan driva en effektiv opinionsbildning i för er viktiga frågor.

Tillhör du den utvalda skara som kontaktas ber vi er att skänka oss de 15 till 20 minuter som det tar att fylla i enkäten. Stort tack på förhand!

FREDRIK HULTGREN
kommunikationschef

Följ oss i sociala medier

Ett bra sätt att hålla koll på vad som händer inom Officersförbundet är genom sociala medier.

Vi finns på Facebook, Instagram och Twitter. Följ oss för att hänga med i aktuell information, uppdateringar och kommentarer från styrelse och kansli. "Officersförbundet" heter vi på Facebook och Instagram, på Twitter hittar du oss som @officersforbund

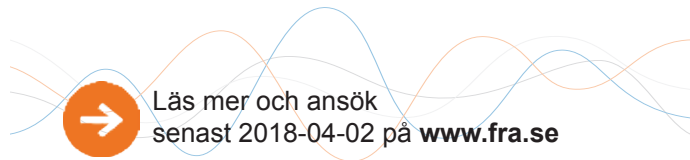

Erfaren säkerhets- skyddshandläggare

Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges oberoende i världen?

Vi söker nu en erfaren säkerhetsskyddshandläggare till säkerhetskontoret, som kommer ansvara för myndighetens säkerhetsprövningsprocess. Är du den vi söker kan vi erbjuda ett varierande arbete i en innovativ och unik miljö.

På FRA arbetar vi med unika uppgifter – för Sveriges säkerhet och integritet.

BOFORS TEST CENTER
www.testcenter.se

RYMDEN BIDRAR TILL ÖKAD SÄKERHET

Statligt ägda rymdbolaget SSC erbjuder avancerade och säkra rymdtjänster på denna helt globala marknad. Genom detta kan vi aktivt bidra till högre säkerhet i en osäker värld. Vänd er med förtroende till oss för nya lösningar på gamla problem!

Rymden blir allt viktigare i våra dagliga liv. Rymdbaserad teknik bidrar starkt till att möta många av de stora utmaningar som människan står inför på vår planet. Den snabba utvecklingen skapar ett brett globalt utbud av lösningar för jordobservation, positionering och kommunikation, till nytta för hela samhället. Med kommersiella lösningar kan allt fler aktörer utnyttja rymden alltmer, med både civila och militära tillämpningar till lägre kostnader och med högre effekt. Den ökade globala transparens som blir följderna av utvecklingen skapar en säkrare värld.

Besök www.sscspace.com för våra tjänster och jobberbjudanden!

Facklig utbildning via Saco

Via vår centralorganisation Saco har du nu som fackligt förtroendevald möjlighet att fördjupa dina kunskaper.

I syfte att stärka kompetensutvecklingen för lokalt fackligt förtroendevalda inleder Saco en seminariereserie med kortare utbildningar på en rad olika områden. Seminarierna hålls på Sacos kansli men går även att följa via webben eller ladda ner i efterhand. Onsdagen den 11 april kl. 12.00 till 13.00 hålls första

seminariet på temat Individuell lönesättning – att ge lön för mödan.

Karin Karlström och Håkan Regnér från Sacos kansli föreläser om sin studie som även presenterats i en rapport. Anmälan till seminariet eller instruktion kring hur du följer det via webben hittar du på Sacos webbplats, www.saco.se.

Gå till kalendern och scrolla dig fram till kursen.

För den som är ny i rollen som lokalt fackligt förtroendevald har Saco även tagit fram en introduktionsfilm till uppdraget. Syftet

med filmen är att den ska ge en första överblick innan det är dags att gå en grundkurs via det egna Saco-förbundet, i Officersförbundets fall Förbunds kurs 1. Projektgruppen för lokalt förtroendevalda, bestående av representanter från förbunden, har bidragit med underlag och synpunkter. Dessutom är innehållet i filmen granskat av Sacos jurister.

Filmen hittar du via www.saco.se/fortroendevald/filmer/

Varsågod, extra förmånlig ränta för dig

Som medlem i Officersförbundet kan du låna från 20 000 upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 4,68* procent. Välj själv vad du vill använda pengarna till. Ingen säkerhet behövs och inga avgifter finns. Du kan när som helst lösa lånet utan extra kostnad.

Ring 0771-388 788 om du vill ha ett lånebesked direkt eller besök seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 4,68 %. En kreditprövning görs alltid. Det får inte finnas några betalningsanmärkningar och lägsta årsinkomst är 190 000 kr. Om den rörliga årsräntan är 4,68 %, blir den effektiva räntan 4,78 % för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 112 350 kronor och din månadskostnad blir 1 873 kronor. Årsränta per 2016-09-07.

DRIFTSÄKER OCH PÅLITLIG I EXTREMA MILJÖER

TOUGHBOOK CF-20 och CF-33, utrustade med en Intel® Core™ i5 vPro™ processor, är fullruggade datorer med stor flexibilitet som är perfekta för användning inom försvaret.

NI SOM FÖRSVARAR VÅRT LAND FÖRTJÄNAR DE BÄSTA VERKTYGEN

- Windows 10 Pro
- Intel® Core™ i5 processorer
- Använd som laptop eller platta genom att enkelt avlägsna skärmen från tangentbordet.
- 10.1 eller 12 tums multitouchskärm för utomhusbruk.
- IP65 och MIL-standard 810G och 461F

- Lång batteritid med batterier som kan bytas under drift
- Konfigurerbara funktioner vilket ger mobil datoranvändning med oslagbar flexibilitet och prestanda, exempelvis U-blox med GPS/GLONASS/SBAS support, 4G-modem, smartcard-läsare.

För mer information, besök
www.toughbook.eu
eller ring 08-6802600

TOUGHBOOK

Intel, Intel-logotypen, Intel Core, Intel vPro, Core Inside och vPro Inside är varumärken som tillhör Intel Corporation i USA och/eller andra länder

 Windows Pro

SCANDINAVIAN SUMMER SCHOOL WEEK

Arbetar du med utveckling, drift eller support av komplexa system? I sommar håller vi en utbildningsvecka inom Systems Engineering, Systems Architecting och Logistics Engineering för alla som vill ta stora kliv i din professionella utveckling.

Denna inspirerande och utmanande kursvecka leds av internationella lärare i världsklass. Det beprövade receptet innehåller en genomtänkt kombination av lektioner, grupparbeten och sociala aktiviteter i en inspirerande miljö. Sommarskolan genomförs 19-24 augusti, 2018.

Sommarskolan innehåller i år tre parallella kurser:

- Design Thinking and Systems Engineering
- Systems Architecting Fundamentals
- Logistics Engineering and Management

I kurserna på Scandinavian Summer School Week kombineras teori med praktiska övningar och verkliga praktikfall. För att uppnå maximal inläring innehåller kurserna en väl avvägd mix av föreläsningar, grupparbeten och teambyggande aktiviteter. Dessutom medverkar gästföreläsare från industrin med erfarenheter av metoderna och verktygen som diskuteras under kursen.

Läs mer om kursernas innehåll på www.syntell.se. Har du frågor om våra utbildningar? Skicka ett mail till training@syntell.se så hjälper vi dig.

 Syntell | excellence in systems
lifecycle management

ÅF

Strategisk Partner till FMV

Making Future.

Detta är en något kortad version av den debattartikel som publicerades i Svenska Dagbladet den 2 mars 2018

”Personalfrågan en akut kris för försvaret”

Nyligen överlämnade Försvarmakten sitt budgetunderlag till regeringen för nästkommande år. För åren 2019 till 2021 begär Försvarmakten sammanlagda anslagsökningar på 18 miljarder. Officersförbundet är enigt med Försvarmakten om att detta tillskott är absolut nödvändigt, om än långt ifrån tillräckligt. För att i enlighet med den politiska inriktningen öka förmågan behövs betydligt större ekonomiska tillskott.

Men inte ens om regering och riksdag väljer att gå ÖB till mötes med dessa anslagsökningar omhändertas den för Försvarmakten absolut viktigaste frågan på ett acceptabelt sätt – personalfrågan.

Krisläge – inte ”utmaning”

I såväl budgetunderlag som övriga lägesbeskrivningar förekommer orden ”personalförsörjning” och ”utmaning” konsekvent sida vid sida. Men någon ekonomisk beskrivning av hur dessa ”utmaningar” ska hanteras står inte att finna. Vi menar att beskrivningen av personalläget som ”utmanande” är missvisande, och i det närmaste en skön målning av läget. Personalförsörjningen är

inte en ”utmaning”, den är en akut krisfråga och måste hanteras därefter. När försvarsmaktsledningen undviker att vara tydliga om hur allvarlig krisen för försvarets personalförsörjning faktiskt är känner vi att någon måste tala klarspråk.

Runt 25 procent av den svenska officerskåren kommer att ha uppnått pensionsålder fram till år

2025. Samtidigt fylls inte platserna till officersutbildningarna och antalet rekryterade soldater och sjömän har aldrig nått målnivåerna.

Till det ska läggas att många officerare slutar, såväl under sin utbildning som inom några år efter examen. Läget är helt ohållbart.

Försvarets viktigaste resurs

Ett första och absolut nödvändigt steg för att locka fler till de militära

yrkena måste vara att förbättra den befintliga personalens förutsättningar. Officersförbundet har i sitt yttrande kring budgetunderlaget uppmanat Försvarmakten att begära särskilda pengar för att justera löneläget för den militära personalen. Då till en nivå som kan anses skälig och skapa förutsättningar för att attrahera, rekrytera och fram-

förallt behålla personal. Vi beklagar att Försvarmakten valde att inte lyfta in det yrkandet i sitt budgetunderlag, och menar att utan dessa riktade satsningar kommer personalkrisen inom Försvarmakten bara att tillta.

Ska Försvarmakten lyckas med att attrahera fler till det militära yrket, få sin nuvarande personal att stanna kvar och till och med välja att pensionera sig senare, få militärer som lämnat att återvända samt locka civila att växla över till en

militär karriär – då krävs löner och villkor som är mer konkurrenskraftiga än i dag. Så länge det exempelvis är betydligt mer lönsamt att jobba på en civil mekanisk verkstad än som teknisk specialistofficer – hur ska du motivera fler att lägga flera års studier på att utbilda sig till officer?

Liten satsning – stor effekt

Med en satsning på runt 325 miljoner kronor per år i perioden 2019 till 2021, skulle de alldeles för låga ingångslönerna för de militära yrkena kunna höjas upp till en skälig nivå, samtidigt som justeringar för det övriga lönekollektivet skulle kunna genomföras. Pengarna skulle även räcka till den satsning på chefslöner som Officersförbundet länge krävt.

325 miljoner om året. Det kan tyckas som stora pengar. Sätt det då i relation till de kostnader som måste investeras i ny materiel, underhåll av befintliga system, prisökning och så vidare, och summan, tio procent av det Försvarmakten begär i extra tillskott, blir betydligt mer hanterbar. Som jämförelse kan göras att regeringens materielutredare pekar på att Försvarmakten kommer att behöva ett tillskott på omkring 168 miljarder fram till

”Vi menar naturligtvis att det fortsatt skall vara en fråga mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivare att förhandla om löner”

2035 för att nå upp till en hållbar nivå. Till detta kan läggas att personalkostnadernas andel av den svenska Försvarsmaktens budget är lägre än i princip alla jämförbara länders.

Vi har politiker som gladeligen pekar med hela handen på Försvarsmakten och beordrar inköp av materiel och specifika vapensystem för enorma summor, system som Försvarsmakten inte bett om och rent av ofta inte ens har velat ha,

men som slukar miljardbelopp från en budget som inte kompenseras för dessa fördyringar.

Riktade satsningar krävs

Då kan man även kräva att det görs riktade politiska satsningar för att avhjälpa Försvarsmaktens verkliga ödesfråga – personalförsörjningen.

Vi menar naturligtvis att det fortsatt skall vara en fråga mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivare att förhandla om löner. En

förutsättning för detta är dock att det finns pengar att förhandla om och de måste tillkomma genom politiska beslut. För menar man allvar med att stärka den svenska försvarsförmågan är det här man måste börja.

Riksdag och regering kan ösa hur mycket pengar som helst över Försvarsmakten – utan en välutbildad, erfaren, redundant personalkader kommer ny materiel inte vara mycket mer än blivande

metallskrot, om än avancerat och extremt dyrt. Ubåtar, JAS-plan, luftvärnssystem och helikoptrar kör och underhåller nämligen inte sig själva. Det är våra medlemmar som sköter den saken. Det är dags att satsa pengarna där de gör mest nytta.

LARS FRESKER
Förbundsordförande,
Officersförbundet

Arbetstidsavtalets konsekvenser för IBSS-verksamheten

Det nya arbetstidsavtalet hann inte börja gälla förrän personal som arbetar med jourtjänstgöring larmade om begränsningar att lösa verksamheten. Vissa av dessa fick snabbt avsteg från arbetstidsavtalet, vissa fick inte. IBSS-verksamheten fick det inte. Det uteblivna avsteget har skapat stora problem som ingen vill kännas vid eller ta i. Att stoppa huvudet i sanden är inte en lösning på problemet.

Det som utmärkt vår pluton är den låga personalomsättningen bland soldater och officerare. En majoritet av våra soldater har varit anställda sedan 2011–2012 och den genomsnittliga personalomsättningen bland soldater de tre senaste åren är 13 procent. De soldater vi har tappat har i princip uteslutande sökt sig antingen till högskolan eller till officers- och specialistofficersprogram och vår pluton har fungerat som ett bra rekryteringsunderlag till förbandet. Att vår personal stannat beror till största del på en god arbetsmiljö och kompetenta och lyhörda chefer. Vår pluton har på många sätt varit ett lyckat exempel på den vision Försvarsmakten förmedlar där man talar om vikten av att rekrytera och behålla personal.

Sedan kom det nya arbetstidsavtalet.

Trots flera påpekanden och försök att påverka så fattades ett beslut centralt att endast delar av bataljonen skulle få avsteg från det nytecknade arbetstidsavtalet. Vår pluton var inte en del av avsteget.

57 timmar i snitt förlagda på arbetsplatsen

Vilka konsekvenser fick då det nya avtalet? Jour är en förutsättning för att vi ska kunna bedriva vår verksamhet. Andra lösningar har prö-

vats men slutsatsen har alltid blivit densamma. Jour är en förutsättning för att vi ska kunna bedriva vår verksamhet. Att använda jour som verktyg ser vi positivt på. Vad vi inte ser positivt på är att man inte gett IBSS-verksamheten ett avsteg kring jourens förläggning. Genom att inte ha gett avsteg ökar vi nu den genomsnittliga veckoarbetstiden inkluderat jour från 47 till 57 timmar i veckan. 57 timmar i snitt

förlagda på arbetsplatsen. 470 timmar extra förlagda på arbetsplatsen gentemot föregående år.

Med nuvarande avtal kommer vi inte att kunna bedriva vår verksamhet året ut

Det uteblivna avsteget för IBSS-verksamhet har även skapat ett annat problem av minst lika allvarlig art. Samtliga beräkningar tyder på att vi kommer slå i jourtaket. Med nuvarande avtal kommer vi inte att kunna bedriva vår verksamhet året ut. Hur lösningen för årets sista månader kommer att se ut när vi inte längre kan använda oss av varken jour eller övertid är fortfarande oviss. Risker är stor att det kommer tvinga in oss i lösningar betyd-

ligt sämre såväl arbetsmiljömässigt som avtalsmässigt än ett avsteg kring jourens förläggning.

Resultatet på vår pluton är tydligt. Över 30 procent av soldaterna söker med ljus och lykta nya arbeten. Den första uppsägningen har redan kommit in. Läger man till de soldater som har börjat titta på utbildningar hamnar vi på över 45 procent av plutonen. Jag är väl insatt i de förklaringar till personalomsättning som normalt ges och jag vet också att 45 procent av en pluton inte kan bortförklaras som naturliga avhopp. De här avhoppet har bara en förklaring: ett uteblivet avsteg för IBSS-verksamhet.

KIM TORSTENSSON

14:e kompaniet,

2:a närskyddspluton, Lufstridsskolan

Replik: Officersförbundet kommenterar

Officersförbundets, och Försvarsmaktens, inställning är att det inte varit möjligt att fortsätta med ett arbetstidsavtal som konsekvent bryter mot såväl svensk som EU-lagstiftning, något som de facto var fallet med tidigare avtal.

Att det nya avtalet skulle ställa ett antal organisationsenheter inför stora utmaningar, åtminstone kortsiktigt, var en konsekvens såväl vi som Försvarsmakten var medvetna om, varför det också funnits möjlighet att på lokal nivå tillämpa övergångslösningar för att lösa tilldelade uppgifter.

Men, planerad verksamhet SKA gå att lösa på ett tillfredställande sätt utan att göra permanenta avsteg från det nu gällande arbetstidsavtalet, och det är upp till arbetsgivaren att organisera verksamheten utifrån detta.

På den absoluta majoriteten av organisationsenheter där IBSS-verksamhet bedrivs har det också varit möjligt att redan tidigare organisera verksamheten utifrån de förutsättningar som ges i det nya arbetstidsavtalet.

För arbetsgivaren har de förändrade förutsättningarna definitivt inte varit okända och vi anser att Försvarsmakten borde

ha haft den beredskap som krävs för att övergången till det nya avtalet skulle ha skett smidigare än vad som på vissa enheter är fallet.

Om det nya arbetstidsavtalet leder till oacceptabla och permanenta hinder för att bedriva verksamheten är Officersförbundet och Försvarsmakten överens om att detta ska tas upp till diskussion och avtalet anpassas på ett rimligt sätt.

Officersförbundet arbetar för hela medlemskollektivet, och vill bidra till bästa möjliga lösningar inom ramen för det arbetstidsavtal vi nu har att förhålla oss till.

I nationens tjänst.

För skydd av hemliga och sekretessbelagda uppgifter.

VPN och
brandväggar

Säker krypterad
smartphone

Kryptering av filer
och kataloger

Baserad på svensk säkerhetsteknologi, godkänd på nivån Restricted.

POSTTIDNING B

Avs: Officersförbundet,
Box 5338, 102 47 STOCKHOLM

SAFE4U

SECURITY OF SWEDEN

DIN MYNDIGHETSLEVERANTÖR AV 5.11 TACTICAL

5.11 Showroom | Warfvinges väg 30
08-410 700 88 | order@safe4u.se

5.11